

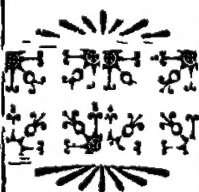
૧૨૨૫૮

શ્રીશા ધોરણ મારે

“મુંબઈ ઈલાકાની ભૂગોળ” ની

પ્રશ્નોત્તરમાળા

સવ હક્ક સ્વાધીન

કિંમત ૦-૪ ૬

પોસ્ટેજ બુદ્ધ.

બાનુચંદ્ર

૧૯૨૪

હિંગનવાસ માતીરામ ગાહ.

“મુંબઈ” ગિલ્ડ

મગની ટ્રા

ગાહપાન-મુરત.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

‘ગજગની કૉપીરાઇટ વિભાગ’

અનુક્ર ક ૧૧૨૪૮ ગાંધીક

પુસ્તકનું નામ ગુજરાતી સાહિત્યના વિકાસમાં
પ્રતિબદ્ધતા

વિગટ

મી ૪૫૪.૮૪૬ ૨ ૨૩૪૨૧૪

અધ્યાપિ બહાર ન પડેલી એવી

શ્રી મુખ્ય દલાકાની (ચોથા ધોરણની) ભૂગોળની શ્રી

પ્રશ્નોત્તરમાળા

રચના-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

“મુખગણિત શિક્ષક” વગેરેના કર્તા.
રચનાનું ફેકાલ્ટી-શાહપોર-સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ફેકાલ્ટી-શાહપોર-સુરત.

આવૃત્તિ ત્રીજી પ્રત ૧૦૦૦

આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ના ૨૫મા એપ્રિલ મુજબ રજીસ્ટર કરાવ્યું છે.

કર્તાએ સર્વ હક જ્વાધીન રાખ્યા છે

છાપનાર-રઘુભાઈ લક્ષ્મીભાઈ દેસાઈ.

છાપવાનું ફેકાલ્ટી-‘અનાનિલ’ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ
બરાનપુરી ભાગોળ-સુરત.

બા-યુઆરિ

સને ૧૯૨૪

કિમત રૂ ૦-૪-૬ પોસ્ટેજ ભરવું

સુખદ ઈલાકાની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા 'માટે

અભિપ્રાય

રા. રા. છગનલાલ મોતીરામ શાહ, શાહપોર-સુરત.

સલામ દીગર-આપની બનાવેલી "ચોથા ધોરણની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા" મેં પહેલેથી જોઈ સુધી વાંચી. અહીંની સ્કૂલમાં ધોરણ ચોથામાં ભૂગોળની પરીક્ષા હું મેંશાં લખાણથી થાય છે, માટે અહીંના શિક્ષકોને ભૂગોળના પુસ્તક ઉપરથી પ્રશ્નોત્તર લખાવવા પડતા તે મહેનત આપના પુસ્તકથી ઘણી ઓછી થઈ છે. પ્રશ્નો પણ આપે નવા ધોરણમાં મળુર થયા પમાણે ભૂગોળમાંથી ચૂટી ઉત્તમ પ્રકારે ગોઠવ્યા છે, જેથી વિદ્યાર્થીઓને એકવાર વાંચી જવાથી સહજ યાદ રહી જાય છે, તે મારા જાતિ અનુભવથી જાણવામાં આવ્યું છે. આવા પ્રશ્નોત્તરમાં બાળકને પણ રસ પડે છે, અને શિક્ષકની મહેનત વૃથા જતી નથી. આતુ ઉત્તમ પુસ્તક બહાર પાડવા માટે આપને કૃત્યવાદ આપુ છું, અને આપના પ્રયાસને સારું ઉત્તેજન મળે એમ ઇચ્છુ છું." એજ.

લીં

તા ૯ ૧૨-૧૯૧૯
માંંગરોળ (ઠાકિઆવાડ)

ભગવાનજીદેવજી પડ્યા.
તાલુકા સ્કૂલ માસ્તર.

મુંબઈ ઈલાકાની ભૂગોળની પ્રદ્યોત્તરમાળામાં શું શું છે ?

ઈલાકો સ્વરૂપ, ઈલાકાનું નામ પાડનાનું કાગલુ સીમા, વિગતો, કુદરતી ભાગો તથા તે પડવાના કાગલુ, સજકીય ભાગો, કુદરતી ગ્ચના, પર્વતો, ઘાટ, હવાખાવાના ઠેકાણા, નદીઓ, નદીઓના મળ, મુખ, તથા તે પર આવેલા ગામો, પવિત્ર નદીઓ, નદીઓના સગમ, જુદી જુદી દિશામાં વહેનારી નદીઓના નામ, ધોધ, ગુણ, અખાત ગદરો, આખોલવા, વગસાદ, તાપ, ટાદ ટ્યા ક્યા વધારે ઓછા પડે છે તે તથા તેના કારણુ, ભૂતળ ગ્ચના ને હયા તેની લોકાકાપર તથા પાકપર થતી અસર, ઉત્તર વિભાગ ને મધ્ય વિભાગનો મુકાબલો. ઉત્તર વિભાગ ને દક્ષિણ વિભાગનો મુકાબલો થાણા તથા કોલાબા જિલ્લાનો મુકાબલો, જગલો તથા તેમાં થતી પેદાશ, જનાવગ, વન્ટી તથા જાતો, ધર્મો, ભાષા, મુખ્ય ધંધા તથા હુન્નરો ખનીજ પેદાશ તથા ને નીકળવાના સ્થળ, ખેતીની પેદાશ તથા તે થવાના ગ્ચળ કપાસ, તમાકુ, મકાઈ, ઘઉં, ડાંગર, તેલીબીઆ વગેરે ક્યા ટ્યા થાય છે તે, નહેરો, હુન્નર માટે વખલાએવા ગ્ચળો, ગ્ચવે તથા તેના પરના મુખ્ય ગ્રેશનો, પાકી સરકના ગ્ચના, નિકાસ, આયાત, ખેડો, દ્રીપકરૂપ, ભૂશિર, સગેવર, જાત્રાના ઠેકાણા, ઉના પાણીના કુડ, દીવાદાડી, લશ્કરની ડાવણી, એનિલાસિક ગ્ચળો, ખાસ જોવા

લાયક જગ્યાએ જના વેપારના મથકો, ગૃહપુત્રગાન્ય, મુસલમાની
 ના જ્યોત્સનાના ગાન્ય, ભીલ અને કોળી ગાન્યો કયા કયા છ
 ત હવાહાના ગાન્યનીય, દેવી ગાન્યોનો ગાન્યનીય, પોલિટેકલ
 ગાન્યના નામા ઉત્તરવિભાગ, દરેકગ્રામ, મિલ વિભાગ, મુખ્યમંત્ર
 ના વિભાગ તથા દલિલ વિભાગની સપ્ત બગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા
 પરીક્ષામા આવેના પ્રશ્નો સાડાચાર આના

મહેરબાન કાઠિયાવાડના એજન્ટ દુધ ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે
 ન. B A P ૬૫ તા. ૧૪-૧૨-૧૯૧૯ થી

મુંબઈ ઈલાકાની ભૂગોળની

 પ્રશ્નોત્તરમાળા. સાડાચાર આના.

કાઠિયાવાડ એજન્સીની તમામ પ્રાથમિક સ્કુલોમાં
 ધનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મળુર કરી છે

ચોથી ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ચાર આના

છાનનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

મુખર્ષ ઇલાકાની ભૂગોળની

ચોથા ધોરણની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા

સ ૧] ઇલાકો એટલે શું ?

જ ૧] ધણા પ્રાંતો મળીને થયેલો ગવર્નરના તાબાના મુખક

સ ૨] મુખર્ષ ઇલાકો કયા આવ્યો ? અને એનો આકાર કવો છે ?

જ ૨] હિંદુસ્તાનના પશ્ચિમ કિનારાપર અગ્ની સમુદ્રને કાઠ
લાખો, સાકડો પટી જેવો છે

સ ૩] મુખર્ષ ઇલાકો નામ શા પૃથ્વી પડયું ?

જ ૩] ગજવાનીનું શહેર મુખર્ષ છે, તે પરથી મુખર્ષ ઇલાકો નામ પડયું

સ ૪] મુખર્ષ ઇલાકાની સીમા લખો

જ ૪] ઉત્તરે-અણ્ણચિત્તાન ને પજાબ, પૂર્વે-રજપુતનાન ને મધ્ય-
હિંદ એજન્સિના ફેશી ગજયો, મધ્યપ્રાંતો અને નિગમનું
રાજ્ય, દક્ષિણે-મદ્રાસ ઇલાકો ને મલ્લુર, પશ્ચિમે-અગ્ની
સમુદ્ર ને લાલા પર્વત

સ ૫] મુખર્ષ ઇલાકાનો વિસ્તાર કેટલો છે ?

જ ૫] ક્ષેત્રફળ ૧૯૬૮૩૨ ચોરસ માઇલ છે તથા એક લાખ માઇલ
અને સરાસરી પહોળાઇ ૧૯૦ માઇલ છે

સ] ખાલ્યા મુલકનુ, દેશીરાન્યોનુ અને ગાયકવાડના ગજ્યનુ
ક્ષેત્રકળ કહી

જ ૬] અગ્રેજ સરકારના મુલકનુ ૧૨૨૯૮૪ ચાગસ માઇલ, દેશી
રાન્યોનુ ૫૭૧ ચાગસ માઇલ અને ગાયકવાડી રાજ્યનુ
૯૦૮૭ ચાગસ માઇલ

સ ૭] કુદગતી વિભાગો ના ઉપરથી પાડી ગકાય ?

જ ૭] (૧) ભાયા પગથી (૨) લોકાના રિવાજ પરથી (૩) દેશની
રચના પગથી

સ ૮] મુખ્ય ઇલાકાના કુદગતી ભાગ કેટલા છે અને તે કયા કયા ?

જ ૮] પાચ (૧) ગુજરાત (૨) ડચ (૩) સિંધ (૪) મહારાષ્ટ્ર
(૫) કાનગ

સ ૯] ઇલાકાના રાજકીય વિભાગ, તેના અધિકારી, અને ગજધાની
લખો

જ ૯] ભાગનુ નામ	અધિકારી	રાજધાની
(૧) ઉત્તર વિભાગ	કમિશનર	અમદાવાદ
(૨) મધ્ય વિભાગ	કમિશનર	પુના
(૩) દક્ષિણ વિભાગ	કમિશનર	બેલગામ
(૪) સિંધ વિભાગ	કમિશનર	કરાચી
(૫) મુખ્ય બેર	કમિશનર	મુખ્ય

સ ૧૦] મુખ્ય ઇલાકાના ઉપરી અધિકારી કાણુ છે અને તેમનુ
નામ શુ છે ? આખા વર્ષમા તેઓ કયા કયા મુકામ રાખે છે ?

જ ૧૦] ગવર્નર સાહેબ,

સર લેસલી વીલસન

શિયાળામા મુબઈ ઉનાળામા મહાબળેશ્વર ચોમાસામા પુના
સ ૧૧] ઇલાકાની કુદરતી રચના વિલાગવાર કહો

જ ૧૧] ઉત્તર વિલાગ—ચગાનો સપાટ પ્રદેશ છે, અને એના
પૂર્વ ભાગમા કુગરો છે મધ્ય વિલાગ—ઉચ્ચ પ્રદેશ છે,
અને એમા પુષ્કળ કાળી જમીન તથા ઘણા કુગરો છે
દક્ષિણ વિલાગ—કૃષ્ણા નદીની દક્ષિણે નીચો પ્રદેશ છે,
અને પશ્ચિમ તરફના કાલાબા ને રત્નાગિરિ જિલ્લા દરીઆ
કાઠાપર અરબી સમુદ્ર ને સહ્યાદ્રિની વચ્ચે આવેલા છે
સિંધ વિલાગ—રણનો પ્રદેશ છે, અને તેમા રેતીના કુગરા
છે એનો પશ્ચિમ ભાગ ઉચો છે

સ ૧૨] ઇલાકાના પર્વતો પ્રાતવાર ગણાવો

જ. ૧૨] સિંધ—પપ્પ ને હાલા કચ્છ—ઉત્તરધાર, મધ્યધાર ને ચાડવા.
ગુજરાત—પૂર્વમા રાજપીપળા, પાવાગઢ અને આરાસુર,
ઈશાનમા આણુ ને શિરોહીના કુગર, કાઠિઆવાડના મધ્ય
ભાગમા ચોટીલા, શેત્રુઞ્જે, ગીર, ગીરનાગ ને બડો મહારાષ્ટ્ર
[દક્ષિણમા] સહ્યાદ્રિ, સાતપુડા, ચાદવડ સાતમાળા અથવા
અગ્નિ-ટા. કોંકણમાં—સહ્યાદ્રિ કાનડા—(દક્ષિણ મહારાષ્ટ્ર
અને ઉત્તર કાનડામા) સહ્યાદ્રિ.

સ ૧૩] મધ્ય વિલાગમા જવા માટે સહ્યાદ્રિમા કયા કયા ઘાટ છે ?

જ. ૧૩] (૧) ઔરઘાટ એ પુના તરફ જવાનો. (૨) થળનાટ એ
નાશિક તરફ જવાનો.

સ. ૧૪] કોંકણના જિલ્લા ગણાવો.

જ. ૧૮] ઉત્તર વિભાગમાનો થાણા તથા દક્ષિણ વિભાગમાના કોલાયા ને રત્નાગિરિ

સ. ૧૫] ઇલાકાના વિભાગવાર હવા ખાવાના થળ ગણાવે

જ. ૧૫] ઉત્તર વિભાગ—આણ, કુમ્મ, હજીને ને તીથવ, કાદિઆ-વાડમા આલાચડી, ગોપનાથ ને વેગવળ મધ્ય વિભાગ—દેવલાલી, લોલાવાવા (લાનોલી), મહાગળેશ્વર, પચગની ને ખડાળા દક્ષિણ વિભાગ—રાવાળા ગિરિમા માથેગન

સ. ૧૬] પ્રાતવાર ઇલાકાની નદીઓ લખે

જ. ૧૬] ગુજરાતમાં—નર્મદા, તાપી, મહી, સાયગમતી, બનારસ, સગ્ગવતી, ભાદર, વિશ્વામિત્રી, વાતક, અને કાદિઆવાડમા ભાદર ને શેત્રુજી કચ્છમાં—નાગમતી, કંકમાવતી ને ખારી સિંધમાં—ત્રિપુ મધ્યવિભાગમાં—મહાગણ્ટમાનાપી, ગોદાવરી, કૃષ્ણા, ભીમા, સીના, નીગ, મુળામુદા, ગીચ્ણા, પાજરા, વાગ્ણા, કોંકણમાં—અઆ ને સાવિત્રી દક્ષિણ વિભાગમાં—દક્ષિણ મહાગણ્ટમા ભીમા, કૃષ્ણા દેવણ, ઘટપ્રભા, પચગ ગા, તુગલદ્રા, વર્ધા ને વાગ્ણા, કાનકામા—શીગવતી

સ. ૧૭] ઇલાકાની મુખ્ય મુખ્ય નદીઓ ગણાવે

જ. ૧૭] સિંધુ, નર્મદા, તાપી, ગોદાવરી, કૃષ્ણા, સાયગમતી, મહી

સ. ૧૮] એ સિવાય બીજી નાની નદીઓ ગણાવે

જ. ૧૮] બનાસ, સગ્ગવતી, ભાદર, મચ્છુ, શેત્રુજી, ભીમા, નીગ, સીના, મુળામુદા, પાજરા

સ. ૧૯] ઉપરની બધી નદીઓ ક્યાથી નીકળે છે, કાને મળે છે અને તેનાપર મુખ્ય ગામે ક્યા છે તે લખે

જ ૧૯] નદીનું નામ	મૂળ	મુખ	નદી ઉપરનાં ગામો
સિંધુ	હિમાલયપર્વત	અરબી સમુદ્ર	સકર, બકર, ગેહરી, હેદાબાદ, મિયાની કોટી, ફકો, સાદમન, કરાચી,
નર્મદા	અમરકંટનો કુંગર	ખભાતનો અખાત	કુન્નાળી, આદોદ, સિનોર, શુકલતીર્થ, ભાડભુત, તવરા, ભરૂચ,
તાપ્તી	સાતપુડા	અરબી સમુદ્ર	ભુસાવળ, માંડવી બહુધાન, સુરત, રાદેર
ગોદાવરી	સહ્યાદ્રિ	ખગાળી ઉપસાગર	નાશિક, ત્ર્યંબક
કૃષ્ણા	સહ્યાદ્રિ	ખગાળી ઉપસાગર	સામલી, મીંગડ કુરડનાડ, જમખડી
સાતગંભતી	અરવલ્લી	ખભાતનો અખાત	સાદા, પેશાપુર, અમદાવાદ,
મહી	માળવાનો કુંગર	ખભાતનો અખાત	પાલી, લુણાવાડા, ખભાત
અનાસ	સિરોહીના,,	કચ્છનું રણ	ડીસા, રાધનપુર,
સરગ્વતી	સિરોહીના કુંગર	કચ્છનું રણ	દાતા, સિદ્ધપુર, પાટણ

૧૦] પહેલીના ચોપડીનો “ડિસ્ટેશન મિલક” અદી આના.

ભાઈ	મદાવનના કુમર	અરબી સમુદ્ર	જસદણ, જેતપુર
મચ્છુ	ચોટીકાના કુમર	કચ્છના રણ	ધોરાજી, નવીબદર
શેત્રુજી	ગીર પર્વત	ખલાતનો અખાત	વાંકાનેર, મોરબી, માળીઆ
બીમા	સહ્યાદ્રિ પર્વત	કૃષ્ણા	ધારી, પાલિતાણા, તળાજી
તુગલકા	સહ્યાદ્રિ પર્વત	કૃષ્ણા	પઢરપુર
નીરા	સહ્યાદ્રિ પર્વત	બીમા	હરીહર, શીગડી
સીના	સહ્યાદ્રિ પર્વત	બીમા	ભોર, ફતલજી
મુળામુડા	સહ્યાદ્રિ પર્વત	બીમા	અહમદનગર
પાજરા	સહ્યાદ્રિ પર્વત	તાપી	પુના
			કુળીઆ

સ ૨૦] ઇલાકામાની પરિવ નદી ગણાવો

જ. ૨૦] સરસ્વતી, નર્મદા, તાપી, જોદાવરી

સ ૨૧] સહ્યાદ્રિ (પશ્ચિમ ધાટ)માંથી કઈ કઈ નદીઓ નીકળે છે ?

જ. ૨૧] જોદાવરી, કૃષ્ણા, બીમા, તુગલકા, નીરા, સીના, મુળામુડા,
પાજરા, ગંગા, વારણા, કોણ, ઘટપ્રભા, મલપ્રભા, પચગા,
શીંગવતી

સ ૨૨] કચ્છના રણને કઈ કઈ નદી મળે છે ?

જ. ૨૨] અનાસ, સરસ્વતી, મચ્છુ, આજી, ખારી

સ. ૨૩] અરબી સમુદ્રને, ખલાતના અખાતને, અગાળી ઉપસાગરને
કઈ કઈ નદી મળે છે ?

૪ ૨૩] અરબી સમુદ્રને—સિંધુ, લાહર, તાપી, શિરાવતી.
અલાતના અખાતને—સાબરમતી, મહી, દાદર, નર્મદા

શેત્રુલ

અગાળા ઉપસાગરને—ગોદાવરી, કૃષ્ણા

સ ૨૪] કૃષ્ણા, તાપી, ભીમા, અને ગુમલદાને કલ કલ નદી ખજે છે
૪ ૨૪] કૃષ્ણાને—ભીમા, પદ્મગા, વારણા, ગુમલદા
તાપીને—પૂર્ણા, પાજરા, ગીરણા
ભીમાને—સીના, નીરા, મુળામુકા.
ગુમલદાને—ધદમલા, મલમલા.

ઉત્તરઆર્ય દક્ષિણઆ ૪નારી નદીના નામ લખે
૪ ૨૫] સિંધુ, સાબરમતી, મહી, નાગમતી, રૂકમાવતી.
સ ૨૬] દક્ષિણઆર્ય ઉત્તરઆ વહેનારી નદી ગણાવે
૪ ૨૬] મરુણ, આણ, ખારી, પાજરા, ગોગણા.
સ ૨૭] પૂર્વઆર્ય પશ્ચિમઆ કલ કલ નદી વહે છે
૪ ૨૭] નર્મદા, તાપી, લાહર, શિરાવતી
સ ૨૮] પશ્ચિમઆર્ય પૂર્વઆ કલ કલ નદી જમ છે
૪ ૨૮] શેત્રુલ, ગોદાવરી, કૃષ્ણા, ભીમા, ગુમલદા, પૂર્ણા, સીના,
નીરા, મુળામુકા, ધદમલા, મલમલા

૪ ૨૯] પદ્માકાશ આવેલાં વિંધ ગણાવે

૪ ૨૯] (૧) નર્મદા નદીનો સુરપાણનો (૨) શિરાવતી નદીનો ગેર-
સાખાનો (૩) ગોકાક પાસે ધદમલા નદીનો

સ ૩૦] નદીના વહેણ પરથી શુ સમજાય ? ૪ ઉપાણુ, નિપાણુ
સ ૩૧] જા. પદ્માકાશ રણ કયા કયા છે ? જ રણ એટલે શુ

૪૨ ૩૬] અ (૧) હરેલી ઉતરે તથા પૂરે (૨) સિધમા ધરપારકરનુ

ચ ઝાડપાન ૬ પાણી ન મળે એવુ ગેતીનુ મેફાન

૪૩] અખાત એટલે ચુ ? મુગ્ધ ઇનાદાના અખાત ગણાવો

૪૪ ૩૭] સમુદ્રનો કાટો લાખો વધીને જમીનમા ગએલો હોય તે

(૧) હરેડો અખાત (૨) ખખાતનો અખાત

૪૫ ૩૮] ઇલાકામા આવેલા અદગ અનુક્રમે ગણાવો

૪૬ ૩૯] કરંચી, લખપત, જાંબા, માંડવી, મુદા, તુણા, નસાનગર, દારકા, પોરખદર, નવીખદર, માગેગ, વેગવળ, દીવ, બદગાદ, ધાધા, લાવનગર, ધોળેરા, ખલાત, ટકારીઆ, ભરૂચ, સુરત, વલસાડ, દમણ, હડાણુ, માલીમ, નસઘ, મુખઈ, અલીયાગ, રતનાગિરિ, માદવેણુ, વેગુર્લા, ગાવા, કારવાડ, કુમટે, હોનાવર, (મુગ્ધ, કગચી, કારવાડ, માંડવી એ મોટા અદર છે)

૪૭ ૪૦] ઇલાકાના દરેક ભાગના હનાપાણી લખો

૪૮ ૪૧] સિધ-રણુ હોનાથી અને કોઈ પહાડ ન હોનાથી વરસાદ વળેજ એહો એટલે ૨ થી ૧૦ ઇંચ પડ છે રેતાળ જમીનને લીધે અને વનખખિન જાડી ન હોનાથી તાપ વધારે પડે છે આખા ઇલાકામા જેકોખાખાખાં સૌથી વધારે તાપ પડ છે ગુજરાત ત્રિધ કુના વરસાદ વધારે ને તાપ એહો પડ છે ગુજગતના ઉત્તરના ભાગમા દરીઓ ન હોવાને લીધે તેમજ રણુના જેવી જમીન હોવાથી તાપ વધારે ને વરસાદ એહો પડે છે, અને હવા સુકી છે મધ્ય વિભાગ-પૂર્વ તરફ વરસાદ એહો પડે છે એથી

હવા ફોગી છે વરસાદ વધુ પડે છે આખા દેશાકામા મહાખળેથી-
રમાં સૌથી વધુ વરસાદ પડે છે પીપલનેરમા વરસાદ વધુ પડે છે
દક્ષિણ વિભાગ-કાકામા ને ગ્નાગિરિ દરીઆ કિનારે તથા સહ્યા
દ્રિની પામે આવેલા હોવાથી વરસાદ વધારે પડે છે, કાનડા
દરીઆ કિનારે હોવાથી ત્યાં પણ વરસાદ વધારે પડે છે
મુખ્ય ખેત-વરસાદ વધારે ને ફરીઆ પામેથી ટાટ તાપ ઓછા પડે છે
કચ્છ-ઉત્તર ભાગમા ગણુ આવવાથી વરસાદ બીજકુલ પડતો નથી
ને તાપ વધારે પડે છે મધ્યભાગમા કુમર હોવાને લીધે
અને દક્ષિણ ભાગમા દરીઆ હોવાને લીધે થોડા થોડા
વરસાદ પડે છે, અને એના મધ્ય તથા દક્ષિણ ભાગમા
તાપ બહુ પડતો નથી

સ ૩૫] વધારે વરસાદ કયા કયા પડે ?

જ ૩૫] [૧] ફરીઆ કિનારે [૨] ત્યાં પુષ્કળ જંગલો હોય ત્યાં
[૩] પર્વત આગળ

અ ૩૬] રણ હોય ને હવા નુકી હોય ત્યાંના હવા પાણી કેવા હોય ?

જ ૩૬] ટાટ તથા તાપ વધારે અને વરસાદ ઓછો

અ ૩૭] મુખ્ય દેશાકાની ભત્રીજા ગ્યના અને હવાની લેના પડે શી
અસર થાયેલી છે ?

જ ૩૭] [૧] ગુજરાતના દક્ષિણ ભાગમા તાપ અને ટાટ માફકસર
પડે છે, અને જમીન ફળદ્રુપ છે, તેથી લોખ મધ્યમ કદના,
આલસક ને મોજાક છે [૨] દરીઆ કાકાના લોકો સાહસિક
ને મહેનતુ છે [૩] ઉત્તર ગુજરાત, અને સિંધમા ટાટ ને
તાપ વધારે ને હવા સુકી છે, તેથી લોકો કદાવર ને મજબુત

૧૪] બીજા ધોરણનો ' મુખ્યગણિત શિક્ષક ' બે આના

છે [૮] પશ્ચિમ વાટમા વરસાદ વધારે પડે છે, ને જમીન બેજવાળી તથા કાકરીવાળી છે, તેથી લોહા દીંગણા, ઉદોગો ને કસરીઆ છે [૯] કાલિઆવાડ પહાડી મુવક છે તેથી ત્યાં લોહ જંગમ, ઉદોગો ને કસરીઆ છે

૫ ૩૮] મુખ્ય ઇલાકાતો બનતા ગયાના અને હવાની પાડ પર શું અસર થએલી છે ?

૫ ૩૯] [૧] જ્યાં જ્યાં વરસાદ વધારે પડે છે, ને જમીન બેજવાળી છે ત્યાં ત્યાં ઝગર થાય છે (૨) કાળી જમીનમાં ઘઉં ને કપાસ થાય છે [૩] વરસાદ ઓછો પડે છે ત્યાંની હવા ગુફી ને ગરમ છે, તેથી ત્યાં કેળા, કેરી, નારંગો, દ્રાક્ષ, દાડમ, અજીર, શેતુર, તગણુચ વગેરે લીલો મેવો થાય છે

૫ ૪૦] ઉત્તર વિભાગ ને મધ્ય વિભાગનો મુકાબલો કરો

૫ ૪૧] ઉત્તર વિભાગ.

- [૧] ૧ ગણો
- [૨] સપાટ નીચો પ્રદેશ
- [૩] પશ્ચિમે અગળી સમુદ્ર
- [૪] હવા બેજવાળી
- [૫] કળદુપ
- [૬] ગુજરાતી ભાષા
- [૭] પૂર્વ તરફ તાપ ઓછો ને વરસાદ વધારે

મધ્ય વિભાગ.

- પોણા ત્રણ ગણો
- કુમરાળો ઉચ્ચ પ્રદેશ
- પશ્ચિમે સહ્યાદ્રિ પર્વત
- હવા કારી
- ઓછો કળદુપ
- મગડી ભાષા
- પૂર્વ તરફ તાપ વધારે ને વરસાદ ઓછો

૫ ૪૦] ઉત્તર વિભાગ ને દક્ષિણ વિભાગનો મુકાબલો કરો

જ ૪૦] ઉત્તર વિભાગ.

- [૧] ૧ ગણો
- [૨] સપાટ નીચો પ્રદેશ
- [૩] ઘણી ખરી નદી પૂર્વ-
માથી પશ્ચિમમા વહે છે
- [૪] ગુજગતી લાપા
- [૫] પર્વ ભાગમા વરસાદ ઘણો
- [૬] હવા ભેજવાળી

દક્ષિણ વિભાગ.

- બમણો
- ઉચ્ચ પ્રદેશ
- ઘણી ખરી નદી પશ્ચિમમાથી
પૂર્વમા વહે છે
- મરાડી ને કાનડી લાપા
- પશ્ચિમના જિલ્લામા વરસાદ ઘણો
- પર્વ ભાગની હવા ડેરી અને
પશ્ચિમ ભાગની ભેજવાળી

સ ૪૧] થાણા જિલ્લો ને કાલાવા જિલ્લાનો મુકાબલો કરો

જ ૪૧] [૧] બને દરીઆ કિનારે આવેલા છે [૨] બનેમા વરસાદ
બહુ પડે છે [૩] બને પહાડી છે [૪] બનેના કિનારા પર
ઘણી ખાડીઓ છે [૫] બનેમા મુખ્ય પાક ડાંગરનો છે
[૬] બનેમા કિનારાથી સહ્યાદ્રિ તરફ જઈએ તેમ વરસાદ
વધારે પડે છે.

સ ૪૨] ઇલાકામા જંગલો કયા કયા છે ને ત્યા કયા કયા ઝાડ થાય છે?

જ ૪૨] સિંધના જંગલમાં આવળ, ગીરનાર પચમહાલ તથા
પૂર્વ તરફના જંગલમાં મહુડા, સીસમ, ગયણ, સાગ ને વાસ,
સહ્યાદ્રિના જંગલમાં સાગ, સીસમ, ખેર, ને વાસ, કાનડાના
જંગલમાં મુખડના ઝાડ થાય છે

મ ૪૩] ઇલાકામા કયા કયા જનાવરો થાય છે ?

જ ૪૩] સિંધમા ઊંટ ને ગધેડા, ગીરનાગના જંગલમા સિંહ, [આખા
હિંદુસ્તાનમા સિંહ અહીંજ થાય છે] કુગરો પર ને જંગલોમા

વાધ, દીપડા, ચિત્તા, મીંઝ, સાગર, કુક્કર ને હરણુ
કામિઆનાઃ ને કચ્છના યોડા, ગીન્તી બેમા ને કડીના અગદ
વખણાય છે

અ ૧૧] મુગધ ઇલાકામા કુલ વગ્ની કટકી / દેશી રાન્યોમા કેટકી /
ગાયકવાડી રાન્યમા કટકી અને અગ્રેશ મુલકમા કેટકી તે
ત લખો અને કઈ કઈ જાતની કેટ કેટકી છે તે પણ લખો

જ ૧૧] કલ વગ્ની પોણા ત્રણ કોગ માણસની છે દેશી રાન્યોમા
૭૦ લાખ, ગાયકવાડી રાન્યમા ૨૦ લાખ અને અગ્રેશ
રાન્યમા એક દરેક નેતુ લાખ માણસની વગ્ની છે
વગ્નીનો પોણા ભાગ હિંદુ; ૧૬ લાગ મુસલમાન, ૭૦ હમર
પારસી; બે લાખ ખ્રિસ્તી; ૨૦ હમર યુરોપીઅન ને
આફ્રીના પરચુરણ જાતના છે જગતના ભાગમા ભીવ, આધરા,
નાયકડા વગેરે અનાય જાતો વમે છે

સ ૧૫] ઇલાકામા કયા ધર્મો ચાલે છે અને તેના મુખ્ય પથ
કયા કયા છે ?

જ ૧૫] [૧] હિંદુ-એમા રિવ, વિષ્ણુ, જ્વામીનાગણુ અને
રામાનદી, [૨] મુસલમાની; [૩] જૈન એમા શ્વેતાશ્વર
ને દિગમ્બર, [૪] જરતોસ્તી; (૫) ખ્રિસ્તી.

સ] કયા કયા ભાગમા કઈ કઈ ભાષા બોલાય છે ?

જ ૮૮] સિંધમા-સિંધી ને બલુચી; કચ્છમા-કચ્છી; ગુજરાતમા
ગુજરાતી, મહારાષ્ટ્ર ને દક્ષિણ મહારાષ્ટ્રમા--મરાઠી;
કાનડામા--કાનડી. અગ્રેશ ભાષા આખા ઇલાકામા બોલાય
છે, મુસલમાનો ઉર્દુ ભાષા બોલે છે

સ ૪૭] ઇલાકાના મુખ્ય ધધા તથા હુન્નર લખો

૧૪ ૪૭] મુખ્ય ધધો ખેતીના, કારીગરી કે મજૂરી. વેપાર ને નોકરી; ખલાસીના.

હુન્નર-સુતગઉ ને રેશમી કાપડ, મીઠું, કસખ, સોનેરી શીત કીનખાખ, લાકડા, ધાતુ, હાથીદાન મુખ્ય ને સોના રૂપાનુ કોતરકામ, તાંબા પિત્તાળના વાસણુ, કાચ કામ

સ ૪૮] ઇલાકામાં કયા કયા ખતીજો કયા કયાથી નીચ્છે છે તે લખો

૧૪ ૪૮] પત્થર—કાઠિઆવાડ, ઇડર ને અમનગર આરસ—કાઠિઆવાડ ને આગમુડ લોહ—પાવાગઢના તથા બર્ડના કુગર અને ધારવાડ અકીક—રાજપીપળાના કુગર સોનુ, રૂપું, તાંબુ—ધારવાડ ફટકડી—સિધની પશ્ચિમનો પહાડ, કચ્છ તાંબુ, સીસુ, ગધક—સિધની પશ્ચિમનો પહાડ મેગનીઝ પાવાગઢ કુગર મીઠું—ખારાધોડા, ધરાસણુ, કોલાખા તથા દરીઆ કિનારે સુરેખાર—પાલણુપુર એબ્રનિસ, કચ્છ (મોતી કચ્છના અખાતમાં નવાનગર પાસે)

સ ૪૯] ઇલાકાના કયા કયા ભાગમાં કઈકઈ ખેતીની પેદાશ થાય છે

૧૪ ૪૯] સિધમાં—ધઉ, બાબરી, જુવાર, ડાંગર, રૂ, ભરૂચ જિલ્લો—કપાસ, ખેડા જિલ્લો—તમાકુ, બાબરી, પચ મહાલ જિલ્લો—મકાઈ, ભરૂચ, સુરત, ખાનદેશ, અહમદનગર ને નાશિક જિલ્લામાં રૂ, ભરૂચ, સુરત, ખાનદેશ, અહમદનગર, નાશિક, અને પુના, જિલ્લા તથા ભાલમાં—ધઉ, કોકણ પ્રાંત, સુરત જિલ્લો અને સિધ પ્રાંત, ડાંગર, દરીઆ કિનારે—નાળિયેર ને સોપારી

અ પ૦] કપાસ, તમાકુ, મકાઈ, ઘઉં, ઝાગર, અને તેલીબીયા કયા કયા થાય છે ?

જ પ૦] કપાસ-સિંધપ્રાત, ભડચ, મુગન, ખાનદેશ, અદમદનગર ને નાગક જિલ્લામાં તમાકુ-ખેડા જિલ્લામાં મકાઈ-પચમહાલ જિલ્લામાં ઘઉં-સિંધપ્રાત, ભડચ, મુગન, ખાનદેશ, અદમદનગર, નાગક ને પુના જિલ્લામાં તથા ભાલમાં ઝાંગર-સિંધ, મુગન જિલ્લો તથા કોટલુમાં તેલીબીયા-સિંધ, સાબરમતીની ઉત્તરના ભાગમાં, મધ્ય અને દક્ષિણ વિભાગમાં

સ પ૧] કપાસ અને ઘઉં કયી જમીનમાં થાય ?

જ પ૧] કાળી જમીનમાં

અ પ૨] ડાંગર એટલે શું ? તેમાં કયા પાક આગે થાય ?

જ પ૨] નદીના મુખ આગળનો ત્રિકાણાકાર પ્રદેશ ઝાગરનો

સ પ૩] ઝાગરનો પાક કયા થાય ?

જ પ૩] (૧) ફીઆ ડિન્કર (૨) રસ્સા રવાને પડતા હોય ત્યાં (૩) ડાંગરમાં

અ પ૪] કાંજાકામાં કાળી જમીન કયા કયા છે ?

જ પ૪] ત્યાં ઘઉં ને કપાસ થાય છે, ત્યાં કાળી જમીન છે જુઓ જગ્યા પ૦ મે

અ પ૫] કઈ કઈ નદીમાંથી નહેરો કાઢેલી છે ?

જ પ૫] સિંધુ, હાથમતી ને કૃષ્ણા

સ પ૬] સિંધમાં વરસાદ ઓછો પડે છે હતા પાક શાથી થતો હશે ?

જ પ૬] (૧) સિંધુમાં ઉનાળામાં તથા ચોમાસામાં એમ બે વાર રેલ આવે છે તેથી (૨) નહેરોથી

સ પ૭] હુન્નગને માટે વખણાતા ગ્રંથ ગણાવો

૪૪ ૫૭] સુતરાઉ કાપડ-મુખ્ય ને અમદાવાદ રેશમી કાપડ-
મુતર, અમદાવાદ, નાશક, પુના કસબ, સોનેરી ફીટ ને
કીનખાખ-અમદાવાદ ને સુગત હાથીદાંત ને મુખડવુ
કોતરકામ મુરત સોના રૂપાણું નકશીકામ-સિધ ને
કચ્છ માટીકામ-પાટણ ને હંદ્રાવાદ કાચ કામ ૩૫૩૫૪
ને દક્ષિણ વિભાગ લોહનો સામાન-૩૫૩૫૪, આતર
નુખા, કુડવા, આમોદ, શિરોઈ ને ઓગપાડ સાડીઓ-
અહમદનગર તાંબા પિત્તળનાં વાસણ-અમદાવાદ,
સીસનગર, ગિહોર, પુના, નાશક

૫૮ ૫૮] ઇલાકામાની મુખ્ય રેલ્વે તથા ને પગના મુખ્ય નિર્ગમતા લગ્ના

૪૪ ૫૮] (૧) ઓરખે ખરોડ એન્ડ સેન્ટ્રલ ઇન્ડિયા (ખી ખી
એન્ડ મી આઇ) રેલ્વે-એ ઉત્તર વિભાગમા છે
મુખ્ય, સુગત, લરચ, વગાદગ, આખદ, નડિઆદ,
અમદાવાદ, વીરમગામ ને વડવાણ

(૨) ઇસ્ટ ઇન્ડિયન પેનિનસ્યુલા (૩ આઇ પી) રેલ્વે-
પૂર્વમા કલકત્તા ને દક્ષિણમા મદ્રાસ નુવી વચ છે એ
મધ્ય વિભાગમા આવેલી છે-મુખ્ય, કચ્છાણુ મગનપુરી,
નાશક, મનમાડ, આળીસગામ, જળગામ, મુગાવળ
મુખ્ય, કચ્છાણુ, પુના, ઘોડ, નાલાપુર

(૩) સર્થન મરાઠા (એસ એમ) રેલ્વે એ દક્ષિણ
વિભાગમા આવેલી છે-પુના, મીંગર, બેલગામ, ધાનવાડ
ને હુમલી

(૪) સિધ પંજાબ, નાર્થ વેસ્ટર્ન અને જોધપુર
ખીકાનેર રેલ્વે એ સિધ વિભાગમા આવેલી છે.

એ ઉપગત ગૃહગતમા ગૃહ નાની નાની શાખા જેવે છે
સ ૧૬] ૧૮માણથી મુખ્યજીવતા કયા કયા માટા નિર્દેશનો તથા
નવીઆ આવે.

જ ૧૬] રેટેગનો-વીગમગામ, અમદાવાદ, નડિઆદ આણુદ વડોદરા
ભરૂચ, સુગન, નવસારી, વલસાડ, દમણ હાલુકા, પાવગ
વસદા, માહામ ને મુખ્ય
નદીઓ-સાગરમતી, મહી, નમદા, તાપી પલ્ણા, દમણગા
ને વસમતી ખાડી

સ ૧] મુખ્યપાંચો કુળથી જળ માગે જતા કયા બદલે આવે અને
જેવે જતા કયા નિર્દેશનો આવે તે લખો

જ ૧] જળ માગ-મઅઈ, સાઈ, માહીમ, વસદા, દમણ, ભારતનગર
જનકગાદ દી, વેગવળ પોગથદર દાન્કા, માડવી ને
કુરાચી બદલ
જેવે માગ-મઅઈ, સુગન વડોદરા આણુદ, અમદાવાદ
પાલણપુર આણુ, માગ્યાડ જ કુગન, જુલ્હી, દેંદ્રાઆદ ડાટ્ટી
ને કુગથી નિર્દેશન

અ ૧૧] દેસાકામા આવેલી માટી પાટી ચડકના ગુના કયા થઈ કયા
ગળ છે ને ગુને કયા મોટા ગામે આવે તે લખો

જ ૧૧] (૧) સુરતથી નદરઆર-ખાનડાલી નાપરા, નદરઆર
(૨) સુરતથી નાશક-વલસાડ, ધરમપુર પેદ, નારાક
(૩) અમદાવાદથી નગરપારકર-પાલણપુર ડીસા, થગદ,
નગરપાગર

(૪) વડોદરાથી રતલામ-ચાપાનેર, ગોધરા, દાહોદ, રતલામ
સ ૧૨] દેસાકામાથી પરદેશ જતી ચીજોના નામ લખો.

- જ ૬૨] મુનરાહિ કાપડ, રૂ, અનાજ. તેલીખીઆ, ચામડા કાપડ,
જાણુ, લાખ, ગુદર, ગળી
- સ ૩] પગદેગથી કયો કયો માલ આવે છે ?
- જ ૬૩] લોહના આમાન, સચાઓ, ખાડ, મુનરાહિ, ગેશમી ને ઉનનુ
કાપડ, કગમીન, કોલસા કાચ, દવા, દારૂ કુનીચર દાગળ,
અમદણ
- સ ૪] કલિદાસના મુખ્ય બટો ગણાવો
- જ ૬૪] મુમદ, વાગપુરી, માછી, વસદ, પીરમ દીવ, નખોદાર,
પેરિમ, માકાટા
- સ ૫] (૧) દ્વીપકુપની વ્યાખ્યા લખો (૨) કલિદાસના દયા કોપકુપકર
- જ ૬૫] (૧) જેની ત્રણ આંખ પાણી ને એક આંખ જમીન લેય ત
(૨) કાલિઆવાડ
- સ ૬૬] અ બૂશિંગ એટલે શું ? જ કલિદાસના આવેલી બુગિંગે
ગણાવો અને તે કયા આવી છે તે લખા
- જ ૬૭] (અ) જમીનની આગી લાખી થઈને સમુદ્રમાં ગઈલી હાય તે
(બ) સિંધમા-માંડ; દારૂના પામ-જગતપોઈટ; કાલિઆવાડની
દક્ષિણે-દીવ; ગોવા પામ-કેપરામાસ.
- સ ૬૮] કલિદાસના સંગવર ગણાવો
- જ ૬૯] સિંધમા-મચર એમા જુદા જુદા ગના માળા થાય છે.
આણુપર નખીતળાવ; ધ્રુવકામા-નળસરોવર એ ખાડ ૬.
નીચમગામમા-મુનસર. ધાળકામા-મલાવ. અમદાવાદમા-
કાંકરીઈ. મુખમિ-તાનસા, વિહાર ન તુળમી.
- સ ૭૦] પ્રાતવાર જનના કાણા લખા

૪૮] સિવમા-હિંગગાજ, કુચમા-નારાયણસર, કોટેધર, માતાનો મઠ, ગુજરાતમા-દ્વારકા, શા ખોદ્ધાર, પ્રભા-સપાટણ (સોમનાથપાટણ,) અખાજ, બહુચરાજ, સામગાજ, ખેડઅઘા, સિદ્ધપુર, ઉંઝા, વાંઝા, વડતાલ, ડાંકાર, પાવાગઢ, ચાંદોદ, તવરા, ભાડભુત, શુકલતીર્થ, બહુધાન, કુતા એ હિંદુના ઉદ્ધવાડા પાન્સીનું પેટલાદ ને વીરપુર એ મુસલમાનનું ગીરનાર, આબુ, પાલિતાણા એ જૈનના મહાગૃહમા-મધ્ય વિભાગમા-નાશિક, ત્ર્યંબક, પંડરપુર, દક્ષિણ વિભાગમા-ગોકર્ણી.

સ ૧૬] હિના પાણીના કુડ કયા કયા છ ને તે કયા છે ?

૪૯] કપલવજ પામ-લેસુદ્રા. ગાધગ પામ-ટુવા. નાસરા પામ-દેવકી હિનાઈ. ગીગ પનત મ'યે-તુળસીસ્થામ. રુના-ગાંની જિલ્લામા-ખેડ, દાપોલી, સગમેધર ને રાગપુર.

સ ૧૭] દક્ષિણમા કઈ કઈ સાત નદીઓનો સગમ થાય છે અને તે કયા આગળ થાય છે

૪૯] સાગરમતી હાથમતી, વાતડ ખાડી, મેંવો શેઠી ને માગમ એ સાતે નદીનો સગમ અમદાવાદ જિલ્લામા વાંઝા આગળ થાય છે

સ ૭૧] સમુદ્ર કામના લોકોને ક્યારે અને કયા કયા લાલ મળે ?

૪૭] સાગ બદરો બનાવવાને ફરીઓ ખાચા ખાચાવાળો હોય તો લાલ વધારે મળે (૧) વેપાર માટ ખીજ દેશમા સહેલાઈથી જળ શકાય (૨) વેપાર ધણો કરી શકાય (૩) માલ મળા-

વવા મોકલવામા ફાયદો થાય (૪) બહાર રન્તે આવતી
ચીજો સસ્તી પડે (૫) સમઘાત હવાનો લાલ મળે

સ ૭૨] અ દીવાદાડી એટલે શુ ? જ મુઅઝી કગચી જતા કયા
કયા દીવાદાડી આવે છે ?

જ ૭૨] અ વહાણને દરીઆમાના ખડક સાથે અથડાતા બચાવવા
માટે ઉભો ડરેલો ચણતરનો ચાલલો જેમા રાને દીવો
મૂકવામા આવે છે તે

જ કાલાબા, વસઝ, દમણ, હજીગે, નર્મદાનુ ગાડ, પીરમ,
ધોવા, ભાવનગર, જાફરાબાદ, વેરાવળ, પોરબંદર, દારકા, માડવી

સ ૭૩] લસકળી છાવણીઓ વિભાગવાર ગણાવે

જ ૭૩] સિંધ વિભાગમા—જેકોઆબાદ, કરાંચી. કચ્છમા—ભુજ.
ગુજરાતમા—રાજકોટ, વઢવાણ, અમદાવાદ, ડીસા,
વડોદરા. મધ્ય વિભાગમા—નસીરાબાદ, ખડકી, અહ
મદનગર, સતારા. દક્ષિણ વિભાગમા—બેલગામ. મુઅઝ
બેટમા—મુઅઝ.

સ ૭૪] ઇલાકામાના ઐતિહાસિક સ્થળો લખો

જ ૭૪] દક્કા, અમદાવાદ, વડનગર, વડોદરા, અહમદનગર ખડક
ખડકી, તાલીકાટ

સ ૭૫] ઇલાકામાની ખાસ જોવા લાયક જગાઓ લખો

જ ૭૫] કનેરી, અ ઘેરી, ધારાપુરી, પાકુ ને કાર્લીની ગુફાઓ, ટીપી
સ્વડ, સુરપાણુ, જેરસપા ને ઘટપ્રભાના ઘોધ, ગીરનારનો
કુગર, લસુદ્રા, દુવા, તુળસીસ્થામ, દાપોલી, ખેડ, સગમેશ્વર
અને રાજપુરના ઉના પાણીના કુંડા, રૂઢમાળનું ખડક,

૨૪] ખીજા ધોળુ માટે “અ કંગણિતના મનોયત્ન” પાચ આના.

સગમેજનો રોજો, ડબોધનો કિલ્લો, વિજ્ઞપુરનો ધુમટ.

મ ૧૭] પન્થગ્ની કાતગ્લીની પ્રખ્યાત હમાગનો ગણાવો

જ ૧૮] આશુ, આગનુ ને શૈવુગના દહેના ડબોધનો કિલ્લો
અમદાવાદની જીમામસીદ તથા સાલઆલમનો ગેગનો

મ ૧૭] હિલાકામા આવેલા ડના વેપાગના મથક લખો

જ ૧૭] કંગચી, ભાવનગર, ધોળેરા, નધનપુર, ભડચ, સુરત, મુળધી,
ધુળીઆ, નદરમા, જળીગામ, બુગાવળી, નાશક, અદમદનગર,
શોલાપુર, ખીજાપુર, અવગામ, ધાગવાડ, ડાગવાડ રતનાગીરી
નારદાપુર

સ ૧૮] કયા કયા સાલરોમા કાપડ રાજવાની મીલો છે ?

જ ૧૮] મુળધી, અમદાવાદ, કંગચી નડાદગ, સુરત, ભડચ, શોલાપુર,
ભાવનગર, પુના.

મ ૧૯] દિનાકાનો ગજવલીવટ સમજવો

જ ૧૯] કલેક્ટરગના ઉપરી કમિશનર છે આ દિલાકામા પાચ વિભાગ
છે અને તે દરેક વિભાગના ઉપરી કમિશનર છે પાચ
કમિશનરના ઉપરો અધિકારી રાધના ગવર્નર સાહેબ સગ
લેગલી વીલસન છે, અને તે આખા દિલાકાની દેખરેખ ગમે
છે ગવનગ્ની નીમાણુક નામદગ ગહેનગાહ પાચમા ન્યોર્જના
પુરમથી ચાય છે, અને તે પાચ વગસ નુધી ચાલે છે
અમને ગજકાગ્લારમા મદદ કરવા બે મડગ છે એક દિલાકાનો
કાગ્લાર કુનાડ ને ખીજી કાયદા બાધનાઃ કાગ્લાર ચલાવનાર
મડગમા ગવર્નર સાહેબ સાથે ચાર સભાસદ હોય છે એ મડગ
મુળધી સગકારને નામે એગળખાય છે તેમના રાય નીચે જીદા જીદા

ખાતાનુ કામ કરનાર પાચ મત્રીઓ છે, તે દરેક પાને એક કે વધારે ખાતાનુ કામ હોય છે

ન્યાયખાતાનો વહીવટ મુખ્યની હાઇકોર્ટ (મોટી અદાલત)ના હાથમા છે તે ગવર્નર્થી જ્યત્ર છે અને મુનમફે વર્ગે ન્યાયખાતાના તમામ અધિકારીઓ પર તેની સત્તા છે

પોલીસ ખાતાના ત્રણ અધિકારી પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર જનરલ છે તેમના તાબામા દરેક જિલ્લામા પોલીસ મુપરિન્ડેન્ડ છે કેજવણી ખાતાના ત્રણ અધિકારી ડિરેક્ટર સાહેબ છે તેમના હાથ નીચે દરેક વિભાગમા એન્ડ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર અને જિલ્લામા ડેપુટી એન્ડ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર છે

એ સિવાય બાધકામ, જગલ, ખેતીરાડી, મુખાદારી, પોસ્ટ અને તારખાતુ વર્ગે ખાતા છે

સ, ૮૦] દેશી ગજ્યોપર દેખરેખ ગખવાની શી ગાહવણુ છે ?

જ ૮૦] દેશી ગજ્યોના એ વિભાગ છે એક હિદી સરકારના તાબા હેઠળનો અને બીજો મુખ્ય સરકારની દેખરેખ નીચેનો મુખ્ય સરકારની દેખરેખ નીચેના દેશી રાજ્યના એ ભાગ છે (૧) મુખ્ય સરકારની ખુદ દેખરેખ નીચેનો (૨) કમિશનરની દેખરેખ નીચેનો કચ્છ, કાઠિઆવાડ અને કાઠાપુર મુખ્ય સરકારની દેખરેખ નીચે છે કમિશનરની દેખરેખ નીચેના ગજ્યોમા એજન્સિ મોટી હોય તો જુને પોલિટિકલ એજન્ટ રહે છે, અને જો એજન્સિ નાની હોય તો પાનના જિલ્લાનો ડિરેક્ટર તે એજન્સિનો પોલિટિકલ એજન્ટ કહેવાય છે ગાયકવાડનુ રાજ્ય વાઘસંગયની દેખરેખ નીચે

છે, ને તેમના તરફથી વડાદરામાં રેસિડેન્ટ રહે છે પાલણપુર અને મહાકાલ મોટી એન્જિનિસર છે તેથી ત્યાં જુદા પોલિટિકલ એન્જિન નીમેલા છે બાકીની એન્જિનિસ અને સંસ્થાનામાં પામેના જિલ્લાના કલેક્ટરને પોલિટિકલ એન્જિન છે

સ ૮૧] પોલિટિકલ એન્જિનના કામ ગણાવે

જ ૮૧] (૧) ગમ્મઆ રાજ્યમાં સારો અદ્યક્ષ ગમે છે કે નહિ તેની દેખરેખ રાખવી (૨) ગમ્મઆને રાજકામમાં સલાહ આપવી (૩) રાજ્ય રજવાડામાંથી ખડણી વસુલ કરી ગાયકવાડ કે ખીમ જે રાજ્યમાંને ભગવાની હોય તેને ભરવી (૪) કોઈ ગમ્મ હાકાર, નવામ વગેરે બાળકુવર મુકાને મરી ગયા હોય તો તે સંસ્થાનનું કામ સલાખી લેવું તે બાળકુવરને રાજવણી આપવી

સ ૮૨] આ મુજબ ઇલાકામાં કેટલી તરેહના ગમ્મો છે ?

જ ને તે કયા કયા ?

જ ૮૨] આ ત્રણ તરેહના જ (૧) અગ્રેજ સરકારનો ખાલસા મુલક (જિલ્લાઓ) (૨) દેશી ખડીઆ રાજ્યો (૩) શીરગાના પરદેશી અન્ય સંસ્થાનો

સ ૮૩] ખુદ ગવર્નર સાહેબની દેખરેખ નીચ કયા કયા રાજ્યો છે ?

જ ૮૩] કચ્છ, કાઠિયાવાડ એન્જિનિસ અને કાટલાપુર

સ ૮૪] આ ઇલાકામાં મોટામાં મોટું દેશી રાજ્ય કયું છે ? જ અને અગ્રેજ સરકાર તરફથી ત્યાં કયા અધિકારી રહે છે ?

જ ૮૪] આ ગાયકવાડ સરકારનું.

જ વાઇસરોય તરફથી રેસિડેન્ટ વડાદરામાં રહે છે.

સ ૮૫] પાલણપુર તથા મહીકાંઠા એન્જનિસઓ કમિનનના નાયામા સપૂર્ણ છે કે નહિ ?

જ ૮૫] એ એન્જનિસઓના પોલિટિકલ એન્ટા કટલુ કે કામના જવનનું સાદું જોડ આગેઆર કરે છે, તેથી સપૂર્ણ નાયામા નથી

સ ૮૬] મરેડી રાજ્યો લખો

જ ૮૬] વડોદરા, કોટલાપુર, સાવતવાડી અડલગ્રાટ, જન ડકળાપુર મુદ્દાળ

સ ૮૭] ઇલાકામા ગજપુત ગત્ય કયા કયા છે ?

જ ૮૭] કચ્છ, નવાનગર, ભાવનગર, દ્રાગદ્રા મોરબી, વાઢાનેર, પાલિતાણા, દ્રાગ, લીમડી ગજકોટ ગોડગ, વટનાણ, પોરબદર, રાજપીપળા, છોટાઉદેપુર બારીઆ, લુણાવાડા, સુથ, ધરમપુર, વાસદા

સ ૮૮] મુસલમાની રાજ્ય કયા કયા છે ?

જ ૮૮] ખૈરપુર, જુનાગઢ, બાટવા, બળણા, પાલણપુર, રાધનપુર, વરાહી, તેરવાડા, વાડાગિનોર, ખલાન, સચીન, સાવનુર. જાફરાબાદ ને જહગ લખગી મુસલમાનના છે

સ ૮૯] ઇલાકામા પોર્ટુગીઝના પરદેશી જ્વનત સમ્બાન કયા છે ?

જ ૮૯] ગોવા, દમણ ને દીવ

સ ૯૦] ભીલ અને કોળી રાજ્ય લખો

જ ૯૦] ભીલના ડાંગ ને મુલગાણાનો મુલક. કોળીના પાલણપુર એન્જનિસમા ભાલર ને કાંકેજ; જવાર.

૨૮] આથા ધાગુનો “મુખ્યલિત ગિલક” ચાર આના

૫૮૧] ઉત્તર વિભાગના જિલ્લા તથા મુખ્ય શહેરો,
ઐઝ્મિસિઓ અને સરથાનો મુખ્ય રાજ્યો સાથે લખો.

૫૮૨] જિલ્લા. (ખાલસા મુલક)। મુખ્ય શહેરો.

૧ શાહુ જિલ્લો. શાહુ, રાફગ, તસદી મોર્ગીલી,
દયાણુ

૨ સુરત જિલ્લો. સુરત, વલસાડ, કુમમ ઉદનાડા,
હથગ, ખડધાન, ગંજ

૩ ભરૂચ જિલ્લો. ભરૂચ, અન્નેશ્વર, લાડનુત,
ગુલકતીય

૪ ખેડા જિલ્લો. ખેડા, દપડનજ ડાકા, તડિઆદ,
વજાલ મમદાનાદ, આણુદ

૫ પચમહાલ જિલ્લો. ગોધરા. કાલોલ, દાહાદ આપાનેર

૬ અમદાવાદ જિલ્લો. અમદાવાદ, નીગમગામ, ખાગમોડા,
ધોળકા, વાધા,

૬૬૧ી રાજ્યો.

૧૭ કાઠિયાવાડ ઐઝ્મિસિ

મુખ્ય રાજ્યો.

નવાનગર, મોરબી, ગાંડગ,
રાડાનેર, ધ્રોળ, ગજકોટ (રાવાર
પ્રાતમા) ધ્રાંગધ્રા, વચાણુ, લીમડી,
(જાલાવાડ પ્રાતમા) લાવનગર,
પાલિતાણા (ગાહીલવાડ પ્રાતમા)
જુનાગઢ, પોરબંદર, ગફરાખાદ;
(નાગ પ્રાતમા,) દીવ ઐમા
પોર્ટગોઝનુ ચતત્ર રાજ્ય છે

૮ પાલણપુર એજન્સિ	પાલણપુર, રાધનપુર વાવ, થગલ
૯ મહીકાંઠા એજન્સિ	ધર, દાતા, પેથાપુર, વડાળી
	લાલસણા
૧૦ રેવાકાંઠા એજન્સિ	રાજપીપળા, છોટાઉદેપુર, આરીઆ,
	લુણાવાડા, સુથ, વાડાશિનોર
૧૧ સુરત એજન્સિ	સચીન, ધરમપુર, વાસદા ડાંગ.
૧૨ ખભાત સસ્થન	ખભાત
૧૩ જવાર સસ્થન	જવાર
૧૪ ગાયકવાડનો મુલક	વડોદરા.

ટીપ — ઉપરના ૧૪ ભાગમાથી કહિઆવાડ એજન્સિ અને ગાયકવાડનો મુલક બાદ કરતાં બાકીનો ઉત્તર વિભાગ કહેવાય છે અને એ ૧૪ ભાગમાથી થાણા જિલ્લો અને જવાર સસ્થાન બાદ કરતાં બાકીનો ગજરાત કહેવાય છે સ ઉત્તર વિભાગના ભાગ ગણાવો ગુજરાતના ભાગ ગણાવો જ ૯૧ માની ટીપ જુઓ

સ ૯૨) ઉત્તર વિભાગની વસ્તી, વિગ્તા, પર્વત, નદી, અખાત, ખેટ, કીપકરપ, બુશિર, બદર, હવા ખાવાના કેકણા, જાત્રાના કેકણા, જોવાલાયક જગ્યાઓ, ખેતીની પેદાશ, જગતની પેદાશ અને ખતીજ પેદાશ, આયાત, નિદાશ અને મોટા જગતના લખો

જ ૯૩] વસ્તી-૩૬ લાખ માણસની છે વિસ્તાર-૧૩ હજાર ચારસ માઇલ છે

પર્વત-સાતપુડા, પાવાગઢ, ગીરનાર, શેત્રુજી, આબુ, આરાસુર નદીઓ-બનાસ, સરસ્વતી, સાબરમતી, મહી, નર્મદા, તાપી, ભાદર

અખાત-કુચ્છનો ને અખાતનો એ-દીવ, પીઠમ
દ્વીપકલ્પ-કાલિઆવાડ બુશિર-જગત પોષ્ટ
અદરો-હારા, પોન્નદર, દીવ, ભાનનગર, થોથા અખાત
ભર્ય મુગ્ધ, દમણ
હુવા ખાવાનાં ઠેકાણાં-કુમ્મ, લડુગે તીથય સાવાચરી
ગાપનાથ

અચાનાં ઠેકાણાં-શમોદ્ધાન, હાન્ડા, મામતાથ પાટણ,
ગીગ્નાર, શેત્રુગે, મિદ્ધપુર, પાવાગર, ડાનર, વડનાલ, નામદ,
ગુવકતીર્ય, અલ્પધાન, કુતા ઉદ્યાડ
ઝંવા લાયક જગાઓ-કપીગ્ધર, ગીગ્નાર, મામતાથ પાટણ,
લમુડા, કુતા ને ઉનાદમા કુડ, દંડમાળ. ડમોનો નિનો,
ઘુઆમનીદ ને સગ્ગેજનો ગગ્ગે
ખેનીની પેદાશ-વડે, ખાજગી, કપાચ ડાનર, ઘુડા,
નવખીઆ, કડાળ

જગલની પેદાશ-રમારની લાકડ (આગ, નીસમ મ)
નાસ આવળ, લાખ, મધ
ખનીજ પેદાશ-આરસ, પથળ અક્રીદ, લોટ નીમુ
મંગેનીક, નીકુ, મુગેખા

આયાત-સોનુ કપુ, લોટાનો સામાન, સંચાઓ કાપડ,
ખાડ, કાચ, કેગેમીન, ગંગે, દાઢ, દાઢ, કોયલા કમ્પીચર,
ગમદા, કાગળ

નિકાસ-મુગ્ધ, મુગ્ધાઉ ને ગેરામી કાપડ, કીનખાખ,
નેલીખીઆ, અનાજ, મીકુ

મોટાં જંકશનો—સુરત, વડોદરા, આણંદ, અમદાવાદ, વીરમગામ, વડવાણ, રાજકોટ, ધોળા, જેતણસર, મહેસાણા
ટીપ્સ—ગાયકવાડનું મન્ય વાઇસરોયની દેખરેખ નીચે છે ને તેમના તરફથી વડોદરામાં રેસિડન્ટ ગૃહ છે એ મુખ્ય ઇલાકામાં મોટામાં મોટું દેશી રાત્ર્ય છે કારિઆવાડ એજન્સિ ગવર્નર સાહેબના તાબામાં છે ને તેમના તરફથી રાજકોટમાં એજન્ટ ટુ ધ ગવર્નર રહે છે એમના હાથ નીચે ચાર પોલિટિકલ એજન્ટો છે ઉત્તર વિભાગના ઉપરી અધિકારી કમિસનર સાહેબ છે ને તેઓ અમદાવાદમાં ગૃહે છે

૪ ૬૩] ઉત્તર વિભાગના જિલ્લાઓના તાલુકા લખો

૪ ૬૩] ૧. સુરત જિલ્લો-૧ ચાયામી ૨ બેરપાડ ૩ માડના
 ૪ આગડાલી ૫ જલાલપોર ૬ ચીખવી ૭ વચઆડ
 ૮ પાગડી વાલોડ પેટામહાલ છે

૨. ભરૂચ જિલ્લો-૧ ભરૂચ ૨ અડલેશ્વર ૩ વાગગ
 ૪ આમોદ ૫ જલુસર હાનાદ પેટામહાલ છે

૩. ખેડા જિલ્લો-૧ ટપડવજ ૨ હાસગ ૩ આણંદ
 ૪ નડિઆદ ૫ મેમદાવાદ ૬ માત ૭ બેરસદ

૪. પંચમહાલ જિલ્લો ૧ ગોધરા ૨ દાહોદ ૩ કાનોલ.
 હાલોલ ને અલોલ એ બે પેટા મહાલ છે.

૫. અમદાવાદ જિલ્લો-૧ ઉત્તર દસકોઈ ૨ દક્ષિણ
 દસકોઈ ૩ વીરમગામ ૪ પ્રાતીજ ૫ ધાળકા
 ૬ ધુકા મોડાસા, સાણંદ ને એ ત્રણ થોધા પેટામહાલ છે

૬. થાણા જિલ્લો-૧ ડહાણ ૨ માદીમ ૩ વસઈ

૧ સાપ્તી ૫ લીવડી એ દરીઆ કિનારે છે ૧ વાડ
૭ શાહપુર ૮ મુન્નાડ ૯ કુઆલુ એ અદરના ભાગમા છે
સ ૬૪] ગુજરાતના મુખ્ય નહેરો વગીના પ્રમાણમા પ્રખ્યાતી સાથે
જાયા

૦૧ ૬૫] અમદાવાદ-ઈ સ ૧૪૧૨મા અહમદગાહે સાબરમતી નદીને
કાંઠે વસાવ્યુ મુસલમાનની રાજધાની હતી, કાક ઉત્તર
વિભાગની રાજધાનીનુ શહેર તથા મોટુ રેલવે જંકશન છે
અહીં લશ્કરની છાવણી છે ધોતી ગેડા, રેશમી કાપડ,
કીનખાખ, તથા મગ્ગી વખાણાય છે

મુરત-તાપી નદીને ડાબે કાંઠે જિલ્લાનુ મુખ્ય શહેર તથા
અદર છે મુન્નર નામની ગમગણી પથ્થી મુન્નર નામ પડ્યુ
અગ્રેગેએ ઇ સ ૧૬૧૦ મા પહેલ વહેવા કોઈ આબ
કરો હતી રેશમી કાપડ કીનખાખ, લાકડા, સુખડ તથા
લાથીફાતનુ કાતનકામ, બગીચી, જમણુ ને પાપડી વખાણાય છે
વડોદરા-વિશ્વામિત્રા નદીને કાંઠે ગાયકવાડની રાજધાનીનુ
શહેર છે એનુ જીનુ નામ ચંદનાવતી હતુ રેલવેનુ મોટું
જંકશન છે કોવેજ, ન્યાયમદિર, ગજના મહેલો, સમ્રાટરથાન
તથા આગજેના લાયક છે ગેસિડટનુ રહેઠાણુ છે અહીં લશ્કર-
ની છાવણી છે પગવળ પાન ને ચેવડો વખાણાય છે

ભાવનગર-ભાવસિંહે ૧૭૪૨ મા વસાવ્યુ હતું મોટું
ગદર, શહેર તથા રૂના વેપારનુ મથક છે

નવાનગર-એનુ બીજું નામ જામનગર છે કકુ, રેશમી
તથા કસખી ભરતકામને માટે પ્રખ્યાત છે. એની પાસેના
દરીઆમાથી મોતી નીકળે છે.

ભરૂચ ભગુચ્છપિ પરથી એ નામ પડ્યું છે નમદા કાંડ
બદર તથા રૂના વેપારનું મથક છે મુગ્ગની તથા ગુદર-
પાક વખણાય છે

જુનાગઢ-એમા જુનો કિલ્લો છે એમા મુસલમાની ગત્ય છે
રાજકોટ આજ નદીને કાંડે છે કાઠિઆવાડના એન્ટ હુ
ધ ગવર્નર અહીં રહે છે એમા રાજકુમાર કોલેજ તથા
લશ્કરની છાવણી છે

પાટણ-સરખતી નદીને કાંડે ઈ સ ૧૯૪૬ માં પનરાજે
વસાવ્યું હતું ગુજરાતની રાજધાની હતું પરોળા, માટીના
વાસણ તથા નુડી વખણાય છે

ખભાત-મહી નદીના મુખ આગળ બદર છે એનું જુનું
નામ રતભાવતી છે અકીક કામ તથા સુતરફેણી વખણાય છે
નડિઆદ-ખેડા જિલ્લામા મોટું શહેર તથા વેપારી મથક
છે અહીંથી ગુજરાત રેલવેની એક ગાડી કપડવગર ગત્ય છે
પોરબંદર-કાઠિઆવાડમા દરીઆ કાંડે બદર છે એનું ખીજી
નામ સુત્રમાપુરી છે પત્થર તથા ધી માટે પ્રખ્યાત છે

વોંદરા-એ થાણા જિલ્લાનું મુખ્ય શહેર છે

ગોધરા-પચમહાલ જિલ્લાનું મુખ્ય શહેર છે

નવસારી-એમા પારસીની વત્તી વધારે છે એમા ગાયકવાડનું
રાજ છે અહીંના ગોળ વખણાય છે

વીરમગામ-રૂના વેપાનું મથક છે મીનગદેવીએ બધાવેલું
મુનસર નળાવ એમા છે

પાલજીપુર-પહાલજીસિહ વસાવ્યું હતું એમા મુસલમાની

ગા-૧૬ પાસણપુર એવરન્મિના પોસિટિવલ એવરનુ રહેણાણ
અર્થે છે

વીમનગર વીમનગર નામનુ મળે મ્થાન છે રળદર
૧ મળાય છે

વલસાડ આંગળા નદીને કાંઠે મળે છે ગાળ ને શેન્ડી
૧ મળાય છે અહીંથી દેમાન્તી વાટજા, અનાજ, ગોળ, ને
દેડે મળાંગામ જાય છે

શાણુ-ગિરહાણ મુખ્ય નદી સાદી બેટમા છે

વલ્લાણુ-બોગવો નદીને કાંઠે અહીં ગણકદેવી મતી
થઈ હતી લમડેની ગ્રામણી તથા ગંગામીઆ મળે છે

ગાંડગ-એમા ગંગામીઆ મળે છે

સિદ્ધપુર સરન્વતી નદીને કાંઠે જાત્રાનું દેગાં છે એમા
માનુ ગ્રાહ થાય છે સિદ્ધગરે ડમાળ પુરે દગરો તેની
યાત્રાગીમા એ નામ પડયુ એનું જીનું નામ શ્રી મ્થાન છે

ભોરખી-મગ્ધુ નદીને કાંઠે છે

ધ્રાંગધ્રા દેવકું નદીને કાંઠે મળે છે પત્થરનો સામાન વખ-
ણાય છે

ડોભાઈ-કુભાઈ ઇજરો પરથી એ નામ પડયુ કિલો બેના
જવો છે એ રેલવે જ કાળ છે

વડનગર એનિહાસિક શહેર છે વડનગરનામનુ મળે મ્થાન છે
ધોળકા દાડમ ને કાંઠે વખણાય છે મીનજદેવીએ ય ધાવેલ
મજાવ તળાવ અહીં છે

કપડવ જ મહોર નદીને કાંઠે કાચને સાણુને માટે પ્રખ્યાત છે.
નરિઆદથી અહીં મુધી રેલવે છે કડી-અગદ વખણાય છે

કટ્યાણુ-ચાણુ જીનુ રાહર છે ચાલીથી ૭ આપી પી
 રેણવેનો ફાટો એક નાગક જન્ય છે ને જીને બુશાનગ જન્ય છે
 રાધનપુર-રના વેપાનુ મથક ૮ અ કડેયેર આપી નાદો
 એક ગાડી જન્ય છે નાદોદથી સાદગ નામ નગ જગજની
 પેદાન અલી આવે છે નાદોદ ગજ રીપગા સન્યાનુ મુખ્ય
 નાદો છે

લીમડી-નુડી વ મળાય ૯

આણુદ-માટુ રેણવે જડરાન ૭ અલીથી ૭ ગાડી ખભાન
 તથા ખીજ ગોધગ જન્ય ૯

વસઈ-પાન ગેરડી ને જી રખાય ૭

દાહોદ-ઐગગેગની જન્મમામ ૭ માગસા ને ગજરાનની
 દહ અલી મળતી હતી તેથી તેલ કલસાનુ હતુ મહેસાણા-
 રેણવે જડશન છે વાડાશિનોર-અમા મસનમાની ગન્ય
 છે ડોકેર-લિ દુઆનુ મોટુ જનતાનુ કડામ ૭ રીસા-પાવ
 હુપુર એજ સિમા છે એમા લ કની ડાનુલી ૯ રહેમદાવાદ-
 મહમદ એગડએ વમાન્યુ હતુ અમા ભમરીગા રો ૯
 દેડર-મહીકાક એજ નિસમા મોટુ દળી રાખ ૭ અમનગર-
 એ અહમદગાહે હાથમતીને ટાક વમાન્યુ હતુ અનો હાથ
 હામનનગર રહે છે એની પાને પથરાની ખાખા ૭ ખારીઆ-
 રેનાકાહ એજ નિસમા દેશી ગન્ય છે ધરમપુર-એનુ જીનુ
 નામ રામનગર હતુ છોટાઉદેપુર-વેવાડા એજ નિસમા
 દેશી ગન્ય છે હુણાવાડા-હુણુધર મહમદ પન્યો એ નામ
 પડ્યું વાંસદા-સુરન એજ નિસમા છે દારકા લિ દુઆનુ મોટુ
 જનતાનુ રથગ તથા અદર છે એમા ગાયકરાનુ ગન્ય છે

સ ૬૫] ઉત્તર વિભાગના જિલ્લા, વિસ્તાર વસ્તી, પર્વત, નદી,				
જિલ્લાનું નામ	વિસ્તાર.	વસ્તી.	પર્વત.	નદી.
૧-મન્ન જિલ્લો	૧૦૦૦ ચો મા	૫૪૦૦૦	પાગેર	તાપી
૨-ભચ જિલ્લો	૧૮૦૦	૩૦૬૦૦૦	૦	નર્મદા
૩-ખેડા જિલ્લો	૧૬૦૦	૧૬૦૦૦૦	૦	મહી, સાબર
૪-પચમલાય,	૧૬૦૦	૩૨૩૦૦૦	પાવાપટ	મહી, મિતી
૫-અમદાવાદ,	૩૮૦૦	૮૨૫૦૦૦	૦	સાબરમતી
૬-થાલા જિલ્લો	૨૮૦૦	૮૮૨૦૦૦	સહ્યાદ્રિ	૦

સ ૬] ઉત્તર વિભાગના દેશીગંજો, મુખ્ય શહેરો, વિસ્તાર વસ્તી,

દેશી રાજ્યો.	મુખ્ય શહેરો.	વિસ્તાર.	વસ્તી.
૧-પાલણપુર એન્જનિસ	પાલણપુર, ડીસા, ગધનપુર, મુજપુર	૭૬૦૦ ચો મા	૫૨૫૦૦૦
૨-મહોડા એન્જનિસ	દડો, અમનગર (હીમતનગર)	૩૮૦૦	૪૧૨૦૦૦
૩-ગેવાડા એન્જનિસ	નામેદ છોટાઉદેપુર, બારીઆ, લુણાવાડા, સુદ, વાડાશિનોર	૫૭૦૦	૧૫૦૦૦૦
૪-મુન્ન એન્જનિસ	સચીન, કુમસ, વાસદાધરમપુર	૨૦૦૦	૨૦૮૦૦૦
૫-ખલાત સંથાન	ખલાત	૩૫૦	૭૨૬૦૦
૬-જવાર સંથાન	જવાર	૩૦૦	૫૨૮૦૦

જત્રાના ઠેકાણા, હવા ખાવાના ઠેકાણા ને પેદાન લખો જ ૬૫)

જત્રાનાં ઠેકાણાં.	હવા ખાવાનાં ઠેકાણાં	પેદાશ.
અધાન ઉત્તરાજ કુંતા	હજીગે, દુમસ, તીથન	ડાગર, ૩
ગુરુતીર્થ, તરન બાડમુત	•	•
વડનાલ ડામર	•	તનાદુ બાગરી
પાવાગર	પાવાગર	મદાઈ, મદુડા
બીમનાથ, વાંત	ધોધા	અનાગર, ૩
•	•	ડાગર

પર્વત, નદી, જત્રાના ઠેકાણા, પેતીની પેદાન અને ખનીજ પેદાશ લખો જ ૬૬)

પર્વત.	નદી.	જત્રાનાં ઠે.	પેદાશ.	ખનીજ પેદાશ
•	અનાગર, સર ચવતી	•	અનાગર, કપાસ, તેલીબીઆ	નુરાખા
આગમુર	સાગરમતી, લાથમતી	અ માછનામ ગાજખેડઅત્તા	અનાગર, કપાસ, તેલીબીઆ	આગસ
ગજપીપગા	મહો, નર્મદા	•	ડાગર, જુરાગર, મદાઈ, હામાતી લાટકું	અગર, આગર
અલ્પાદિ	કાવેરી, અમિ કા, ઔગા,	દેવકી ઉનાઈ	ડાગર, કડાગી, હામાતી વાકડું	•
•	મહી	•	જુરાગર, આગરી	•
•	•	•	ડાગર, કડાગી જગવતી પેદાશ	•

સ ૬૭] કાઠિઆવાઃ એન્જિનિસના પ્રાતો, અધિકારીના મુકામ, અને મુખ્ય રાજ્યો લખ્યા

૪૬૭] પ્રાતનુ નામ	અધિકારી	મુકામ	મુખ્ય ગાજ્યો
(૧) જાવાવા પ્રાત	પોલિટિકલ એજન્ટ	વદવાણુ	ધોંગઢા, વડવાણુ, લીમડી
(૨) ગોલિઝા પ્રાત		સોનાગઢ	સાવનગર. પાલિનાણા
(૩) માન પ્રાત	,	જેતવસર	જુનાગઢ, પેરખંદર, જાફરાબાદ.
(૪) દાવા પ્રાત	,	ગજકોટ	નવાનગર, મોરબી, ગાંડળ, વાકોનેર ઘોળા, ગજકોટ

ટીપ — મોટા અબજના પદવા વર્ગના રાજ્ય છે

કાઠિઆવાઃ એન્જિનિસના ઉપરી અધિકારી એજન્ટ ટુ ધ

ગવર્નર સાહેબ છે તે તે ગજકોટમાં રહે છે

સ ૬૮] કાઠિઆવાઃ હાવડપમા ચાર પ્રાત સિવાય બીજા કોના કોના ગાજ્યો છે ?

જ. ૬૮] (૧) ગાયકવાડી અમરલી પ્રાત (૨) રીરગીનુ દીવ
(૩) અગ્રેજ ધધુકા તાલુકો તથા ઘોઘા પેટા મહાલ

સ. ૬૯] કાઠિઆવાડના પર્વત નદી અદર, વસ્તી, પેદાશ, ખતીજ, દુનનર, નિકાસ, હવા ખાવાના ફેકાણા અને જમનાના ફેકાણા લખ્યા

જ ૯૯] પર્વત—ગીર, ગીરનાર, શેત્રુજો, બડોં નદી—ભાદર, શેત્રુજ
ખદર—હાગડા, પોખ્ય દર, વેરાવળ, દીવ, જાકરાખાદ, ભાવનગર
વસ્તી—૨૫ લાખ માણસની છે

પેદાશ—બાજરી, જીવાર, ઘઉં, કપાસ, કપાસ, નેનીખીઆ

ખનીજ—પથ્થર, આગસ, મીઠું, લોઢું

હુન્નર—મોનેગી કસબ, અનલસ, કીનખાખ, ગુલામ ૮૬.
મીઠું બનાવવાનો

નિકાસ—પથ્થર, ઘી, તેલખીઆ

હુવા ખાવાનાં ઠેકાણાં—આલાચડી, ગોપનાથ

જાત્રાનાં ઠેકાણાં—શ ખોદાર, હાગડા, મામનાથપાટણ, ગીર
નાર, શેત્રુજો, ગદડા

સ ૧૦૦] ગાયકવાડી રાજ્યના પ્રાંત, નદીઓ, પેદાશ, મુખ્ય નદીઓ
તથા જાત્રાના ઠેકાણા લખો

જ ૧૦૦] પ્રાંત—ચાર છે ૧) કડી ૨) વડાદગ ૩) નવસારી
૪) અમરેલી

નદીઓ બનાસ, સગવતી, વિશ્વામિત્રી, નમ ૧, તાદર

મુખ્ય શહેરો—વડોદરા, ડભોઈ, પાટણ, વડનગર, સિદ્ધપુર,
નવસારી, સોનગઢ, આંદા, કરનાળી, મહેસાણા, બલચરાઈ

ઉંઝા, કડી, વિસનગર

જાત્રાનાં ઠેકાણાં—શ ખોદાર, હાગડા, બલચરાઈ, સિદ્ધપુર,
ઉંઝા, આંદા

સ ૧૦૧] ગુજરાતમાં વધારે વસ્તી હતા મોટા શહેરો યોગ્ય છે તેનું
કારણ શું ?

જ. ૧૦૧] મુખ્ય ૫ ધો ખેતીનો છે તેથી.

સ ૧૦૦] ગુજગતની ચારે દિગામા આવેલા જત્રાના ધામ ગણાવે.

જ ૧૦૦] ઉત્તરમા-અગાથ, પૂર્વમા-મદાદાળી, દક્ષિણમા-કુલેશ્વર,
પશ્ચિમમા દારદા.

સ ૧૦૩] ગુજગતમા કયા કયા વગના રજપુતાનુ કયા કયા ગાન્ય છે?

જ ૧૦૩] સોલકી-વાસના, તુણાવાડા ચાવડા-માણસા, વગ્માડા
પરમાર-મુથ સીસોદીઆ-ધનમપુર ચાહાણુ-છોટા
ઉરેપુર, દેવગઝાગીઆ વાઘેલા-ગાગડ, કાંઠ, લીંબોદગ,
સાણુદ જાડેજા-નવાનગર, માંખી, ગાડગી ઝાલા-ધ્રાગધ્રા,
વાકાનેર, વઢસાણુ ગોહિલ રાજપીપળા, ભાવનગર, પાલિતાણુ

અ ૧૦૪] કચ્છ પ્રાંતના તાવુડા, ની, બદર પર્વત, પેદાશ, નિકાસ,
તથા મુખ્ય શહેરો લખા

જ ૧૦૪] તાલુકા ગપર, ભચાઉ, અગર, ભગ, મુદ્રા, માડવા,
અગાડાસા લખપત નદીઓ-નાગરમતી, રકમાનતી,
ખાગી બંદરો-માડવી, મુદ્રા, લખપત, જખા, તુણા
પર્વત-ઉત્તરધાર, મધ્યધાર, દક્ષિણધાર પેદાશ-આગરી,
જુવાર, મગ, ઘઉં, દીવેલી, જિન, સુરોખાર, ફટકડી,
ગયલા નિકાસ-આગરી, જુવાર, મીઠુ, જિન, ઘોડા, ઘી,
તલ જત્રાનાં ઠેકાણાં-નારાયણસર, કોટશ્વર ને માતાને
મટ શહેરો-ભુજ, માડવી, કથકોટ, અબર, ગપર

ટીપ - કચ્છના ગગને રાવ કહે છે, રાજધાનીનુ શહેર ભુજ છે
એમને સલાહ આપવા ભુજમા પોલિટિકલ એજન્ટ રહે છે અહીંના
ગગ જાડેજા રજપુત છે કચ્છ એટલે દરીઆ કિનારાની જમીન.
અ ૧૦૫] સિંધ વિભાગના જિલ્લા તેના મુખ્ય શહેરો તથા તેની રાજ્યલખો.

જ ૧૦૫]

સિંધ વિભાગ.

૧. કરાંચી જિલ્લો.	કરાંચી, હંકા, શાહપ હર
૨. હૈદરાબાદ જિલ્લો.	હૈદરાબાદ, મીઆની, ગાટી
૩. શર અને પારકર જિલ્લો.	ઉમરકોટ, હિસામકોટ નગરપાલિકા
૪. સકર જિલ્લો.	શિકારપુર, સકર, મકર, ગાટી
૫. સારખાના જિલ્લો.	સારખાના, મેવાન
૬. નવાબશાહ જિલ્લો.	નવાબશાહ, ગાટીપુર
૭. સિંધનો ઉપલો સરહદનો	જેકોઆબાદ.

મુલક

દેશીરાજ્ય-પૈનપુર એ મુખ્યમાનની સરથાન છે મુખ્ય
રાહર ખેરપુર સકરના કલેક્ટર આ સરથાનના પોસ્ટાલિકલ
એજન્ટ છે સિંધ વિભાગના કમિશનર કુચીમા ગે ૬

સ ૧૦૧] સિંધ વિભાગના પર્વત, નદી, વગી, ભાયા, પેદાશ,
નિકાસ લખો

જ ૧૦૬] પર્વત-પથ ને હાલા નદી-સિંધુ વસ્તી-૩૫૦૦૦૦૦
માણસની છે તેમા પોણો ભાગ મુખ્યમાન અને પા ભાગ
હિંદુની છે ભાયા-સિંધી ને ગુચી પેદાશ સુવળી
ગતનુ અનાજ, કપાસ, તેલીબીઆ નિકાસ-તમામ
ગતનુ અનાજ, ઝેન, ચામડા હાડકા

સ ૧૦૭] સિંધ વિભાગના મુખ્ય ગાંઠે પ્રખ્યાતી સાથે લખો

જ ૧૦૭] કરાંચી-હૈદરાકાનુ ખીજ નમરન બંદર સિંધુ નદીને કાંઠે
છે એ સિંધ વિભાગની રાજધાનીનું શહેર છે અહીંથી
ચોખા, શુક, રૂ, ઝેન, ચામડા ને હાડકા બહારગામ ગય

છે ઠકુ-અનિવાસિક શહેર છે હૈદરાબાદ સિધની અસલ રાજધાની હતુ રૂપાનુ તથા લાખનુ કામ વણાય છે એ સિધુ નદીને કાંડ છે ઉમરકોટ-એમા અકબરના જન્મ થયો હતો સુક્કર-જિલ્લાનુ મુખ્ય શહેર સિધુ નદીના ખેટમા છે તેનાપર એક મોટા કિલ્લો છે શિકારપુર-એને પહેલા ખોરાસાનની લાગોળ કહેતા હતા વેપારનુ મથક છે શેતરુજી ને ગામડી કાપડ વખણાય છે કારખાના એમા આગ ગળીયા ધણા છે ગરમ સુતરાઉ કાપડ ને પિત્તળના વાસણુ વખણાય છે સેવાન-જુનુ શહેર છે સીકન્દરના વખતના કિલ્લો હતુ જોવામા આવે છે જોકેઆબાદ-જોકેમ સાહેબે વસાવ્યુ હતુ આખા ઈલા કામા સૌથી વધારે તાપ અહી પડ છે ખૈરપુર-મુસલમાનની રાજધાનીનુ ગહેર છે હાથીદાતનુ કામ, તલવાગ, લાખના રમકડા તથા શેતરુજીને માટે પ્રખ્યાત છે

સ ૧૦૮] મુખર્જી ખેટની રાજધાની, લાગ વિસ્તાર, વગતી, વરયાની સાલ, મુખ્ય ઉદ્યોગ, આયાત નિકાસ ગુફા અને જોવા લાયક રથજો ગણાવો

જ ૧૦૮] રાજધાની-મુખર્જી લાગ-[૧] કોટ [૨] ખલારકોટ [૩] બોલખલાથી માહીમ વિસ્તાર ૨૨ ચોગસ માદલ વસ્તી-૧૦ લાખ માણસની વરયાની સાલ-ઈ સ ૧૬૬૧મા પોર્ટુગીઝ પાસે અંગ્રેજોને પહેરામણીમા મળ્યો મુખ્ય ઉદ્યોગ-કારખાના ને વેપાર આયાત-ગરમ તથા સુતરાઉ કાપડ, રેશમ, દવા, દારૂ, કાચકામ, ધાતુ,

કરીઆણ ચા, ખાડ, લોતનો સામાન, સચાઓ, પ્રામીન
રમડડા નિકાસ-અનાજ તવીળીઆ ર, ચામડા,
* હાડકા શણ, બેન ગુફા ધાગપુરી, નિગર ટનેરી
જેવા લાયક સ્પો-ન્યુનિસિપાલીટીનુ મદાન કાર્ડ
મારડીટ ટકશાળ, ટાઉનહોલ, આરીબદનુ સ્ટેગન
ગમખાઈ ટાવર, પોસ્ટ ઓફિસ, હાઈકાર્ટ, દીવાદાડી,
વિક્ટોરિઆ બાગ, સમ્રહસ્થાન ગોદી

અ ૧૦૯] મુખ્ય વિભાગ કયા વિભાગ સાથે જોડાએલો નથી

જ ૧૦૯] મધ્ય વિભાગ

સ ૧૧૦] મુખ્ય વિભાગની આમાદીનો આધાર શેના છે?

જ ૧૧૦] કારખાના ને વેપાર

સ ૧૧૧] હિંદુસ્તાનના કયા કયા મુખ્ય ગહંગે સાથે મુખ્ય
કેની રીતે જોડાએલું છે?

જ ૧૧૧] મદ્રાસ, મિલ્લી ને કલકત્તા સાથે રેલવેથી
લકા ને અહ્મદેશ સાથે આગખોટથી

સ ૧૧૨] જિલ્લાઓ અને મુખ્ય એટ સિવાય હાલકાની બહાર ગવ-
નરના તાબામાં ચુ ચુ છે?

જ ૧૧૨] અરબરતાનમાં એડન, પેરિસ ને માક્રાદા

સ ૧૧૩] એડન વિષે શું જાણો છો?

જ ૧૧૩] એડનનું ક્ષેત્રફળ ૮૦ ચોરસ માઇલ છે મુખ્યથી આગ-
ખોટને રસ્તે ૧૬૬૪ માઇલ દૂર છે ત્યાં જ દિવસમાં
જવાબ છે વસ્તી ૩૬ હજાર માણસની છે ત્યાં બધો

૪૮] ચોથી ચોપડીનો ' ઇકેટેસન નિબંધ ચાર આના.

ને વગસાદ નહિ જવોજ પડ છે અગ્ન્યગ્નાન ને આફ્રિકાના
ડિનારાના બંને સાથે એનો વેપાર છે આગબોટનું મોટું
જહાજ છે એ મુખ્ય બેટના કમિગનરના તાગ્મમાં છે
ટીપ -નાકાટ્રામાં એળીઆ થાય છે

મુખ્ય નિકારા-કાપડ, અનાજ, કુદ, તમાકુ ને ચામડા

અ ૧૧૪] મધ્ય વિભાગના જિલ્લા તેના મુખ્ય શહેરો તથા દેશી
ગરબો યેમાં

જ ૧૧૪] મધ્ય વિભાગ.

જિલ્લા.	મુખ્ય શહેરો.
૧. પશ્ચિમ ખાનદેશ જિલ્લો.	ધુળીઆ, માલેગામ નદ-બગ
૨. પૂર્વ ખાનદેશ જિલ્લો.	જાગગામ, બુસાનગ, અમલનેર, નગીગયાદ
૩. નાગક જિલ્લો.	નાગક, અબક, દેવવાલી, મિત્ર, ધગનપુરી, મનમાડ
૪. અહમદનગર જિલ્લો.	અહમદનગર, ખર્ડા, કાપગામ, સગમનેર, આકાલા
૫. પુના જિલ્લો.	પુના, ખરકી, લોલુવલા (વાનોલી) જુનર, ઘોડ
૬. સતારા જિલ્લો.	સતારા, મહાબજેશ્વર કાગેગામ, વાઈ
૭. શોલાપુર જિલ્લો.	શોલાપુર, બાર્સી, પંદરપુર

દેશી રાજ્યો.

૧. મહેવાસી પરગણાં ૨. સુરગાણાનો મુલક.
૩. સતારા જાગીર એમા ભોર ફત્તલુ ને ઔધ જાગીર
તથા અકલકોટ સંસ્થાન છે

સ ૧૧૫] મધ્ય વિભાગના પર્વત, નદી વગતી, ભાખા, પેદાગ, દુનર, નિકાસ,
જાત્રાના ઠેકાણા, હવા ખાવાના ઠેકાણા તથા રેલવે લાંબો

૬/ ૧૧૫] પર્વત-ચામુન સાતમાળા અથવા અગિ-ટા, સહ્યાદ્રિ અગિ-
ટામા પાદ જોડની ગુફા છે નદીઓ ગોદાવરી, કૃષ્ણા, ભીમા,
નીરા, સીના, વાર્ણા વસ્તી-૬૨૮૭૦૦૦ ભાષા-મરાઠી
પેદાગ-દ્રાક્ષ તથા મેવો, ખાજરી, ઘઉં, તેલીબીઆ, ૨
હુન્નર જાડા કાગળ, તાંબા પિત્તળના વાસણ તથા દક્ષિણી
સાડી બનાવવાનો નિકાસ-૨ તેલીબીઆ, અનાજ,
હાથવણાટનું કાપડ તાંબાપિત્તળના વાસણ, ચોપડાના
કાગળ, સાડીઓ જાત્રાનાં ઠેકાણાં-નાશિક, ત્ર્યંબક
પંદરપુર હવા ખાવાનાં ઠેકાણાં-દેવલાલી, લોણાવલા
(લાનોલી), મહાબળેશ્વર, પંચગની રેલવે-૬ આદિ પી
રેલવે એનો એક ફારો ખાનદેગ જિલ્લામા અનંત બીજા
પુના તથા શેલાપુર જિલ્લામા જાય છે

ટીપ—સહ્યાદ્રિનું કાગળુખાદ શિખર મહાબળેશ્વર કરતા
ઉચ્ચ છે, તે અહમદનગર જિલ્લામા છે પશ્ચિમ ખાનદેશ
જિલ્લામા તાપ્તી નદીપર પ્રકાશે પ્રખ્યાત જાત્રાનું સ્થળ
છે, અહમદનગર જિલ્લામા ૨૧૦૦૦ ખિસ્તી છે

- ન ૧૧'] મધ્ય વિભાગમા કયો વીસો મેવો દયા થાય છે ?
 જ ૧૧] નાગકમા વીસી કાલ, અહર ને નાગી થાય છે
 ન ૧૧૭] મ'ય વિભાગના મુખ્ય શબ્દો પ્રધાની સાથે લખો
 જ ૧૧૭] ધુળીઆ-અગમી તથા ગ્ના વેપાગ્નુ મથક પાજન
 નદીપર છે નદરખાર-નદગવળી મુસલમાને વસાવ્યું
 હતુ ન, અગમી, વકિ, અજા ને ગેસા તેજના વેપાગ્નુ મથક
 જગગામ-૨ નેલ, અગમીના વેપાગ્નુ મથક
 ભુસાવળ મેવે જ દગન છે અર્ધીથી ૭ આદ' પી નો
 અદ કાટા જગનના અદ' આલ્લાઆદ ને ખીમે કાટો
 નાગગોર થઈ દયકતા જાય છે

નાગક-ગોદાવરીને કાઠે જનત્રાનુ શાહુ અહીં પચસી છે
 તામા પિત્તાળના વાસાલ વખણાય છે દેવલાલી-દવા
 ખાત્રાનુ મથક છે અથક-ગોદાવરીને કાઠે જનત્રાનુ મથક
 ૭ અહીં દર આગ વગ્ન જનત્રા ભગય છે સિન્નર-એમા
 જોડી, પાન કાળા ને ડાગ પાકે છે અહમદનગર-
 નીના નદીને કાઠે અહમદ નિગમશાહે વસાવ્યું હતુ
 કિ'સો જોના કાયક છે અહીંની દક્ષિણી સાડીઓ વખણાય છે
 ખડાં અદીઆ મરાઠાએ નિગમને દરાવ્યો હતો
 એ લડાઈને કુર્દાની લડાઈ રહે છે પુના-પેશ્વાની ગજ
 ધાની હતી મ'ય વિભાગની રાજધાનીનુ ગહેરું છે
 તેથી કમિશનર સાહેબ અહીં રહે છે ચોમાસામા
 ગવર્નર સાહેબ અહીં રહે છે પાન વખણાય છે

ખડકી-અહીં અગ્રેજ અને પેશ્વા વચ્ચે લડાઈ થઈ હતી
 સરકની છાવણી છે લોહાવલા-(વાનોલી) મોરઘાટપ-
 હવા ખાવાનું રથળ છે અહીંથી થોડું છેટે કાર્જીની ગુફા
 જોવા લાયક છે સતારા-સતર કોટ, દગ્ગાજી ને શુગળ
 હતા, તેથી એ નામ પડ્યું છે શિવાજીના વંશની ગજ
 ધાની હતી મહાબળેશ્વર-સલાદિપર હવાખાવાનું રથળ
 છે વઠાર રટસનથી ૪૦ માઈલ દૂર છે પુનેથી ૫૦ રસ્તે
 મોટરમા જવાય છે. ઉનાળામા ગવર્નર સાહેબ અહીં રહે છે
 શોલાપુર-દેશી લુગડા અને જીવાર વખણાય છે,
 કાતવાની તથા વણવાની મીલો છે ખાર્સી-કપાસ
 ને નેલીઆઆના વેપારનું મથક છે એ આ દેશાદાની
 બહાગની હદમા છે પઠરપુર-બીમા નદીપર જવાનું
 ડંકાનું છે એમા વિદ્યુતનાજીનું દહેરું છે તપખીર, અગ-
 અતી, કુકુ ને દાળીઆ વખણાય છે ફેલટણ-પત્થરની
 ફાંગેલી મર્નિઓ વખણાય છે ચેવલા નાથક જિલ્લામા છે
 લાથના વણાટનું કાપડ વખણાય છે પીપળનેર-પશ્ચિમ
 ખાનદેશ જિલ્લામા છે અહીં વગ્ગાદ બહુ પડે છે
 પચગની-મહાબળેશ્વર પામ્ હવા ખાવાનું રથળ છે

ન ૧૧૮] મધ્ય વિભાગના, કયા કયા નાણુદા દેશાદાની બહાર છે ?

જ ૧૧૮] શોલાપુર જિલ્લાનો ખાર્સી નાણુકો તથા અહમદનગર
 જિલ્લાનો જામખેડ નાણુકો.

સ ૧૧૬] દક્ષિણ વિભાગના જિલ્લા તેના મુખ્ય નહેરો તથા દેશી
ગન્ધો લખો

જ ૧૧૬]

દક્ષિણ વિભાગ.

જિલ્લા.

૧. વિજાપુર જિલ્લો

૨. બેલગામ જિલ્લો

૩. ધારવાડ જિલ્લો

૪. કાનડા જિલ્લો

૫. રત્નાગિરિ જિલ્લો

૬. કોલાબા જિલ્લો

મુખ્ય શહેરો.

વિજાપુર, તાલીકાટ કલાદગી
બાગલકોટ

બેલગામ, ગોકાક, અથણી

ધારવાડ, હુબળી, મદગ

કારવાર, કુમટા, હોનાવર, ગોકર્ણ

રત્નાગિરિ, માલવણ, વેગુલા

અલીબાગ, ઉરણ, મહાડ,

માથેરાન, ચેઉલ

ટીપ - વિજાપુર જિલ્લાને પહેલા કલાદગી જિલ્લો કહેતા હતા

દેશીરાજ્યો.

૧. કોલ્હાપુર સંસ્થાન

૨. દક્ષિણ મરાઠા જાગીર

મુખ્ય રાજ્યો.

કોલ્હાપુર

(૧) સાગલી, (૨) મીરજ વડી શાખા

(૩) મીરજ નાની શાખા,

(૪) કુરદવાડ વડી શાખા,

(૫) કુરદવાડ નાની શાખા,

(૬) જમખડી, (૭) મુધોળ,

(૮) રામદુર્ગ

૩. જત અને ડફળાપુર સંસ્થાન જત, ડફળાપુર

૪. સાવતુર સંસ્થાન.

સાવતુર

૫. સાવતવાડી સંસ્થાન.

સાવતવાડી

૬. જંજીરા સંસ્થાન.

જંજીરા

સ ૧૨૦] દક્ષિણ વિભાગની રેલ્વે, પર્વત, નદી, બદર, ધોધ, ઉના પાણીના ઝરા, જંગલો, વસ્તી, ભાષા, પેદાશ, હુન્નર, ખનીજ, નિકાસ, હવા ખાવાના સ્થળ ને જનતાના કેકાણા લખો

જ ૧૨૦] રેલ્વે-વેસ્ટ ઇડિઆ પોર્ટુગીઝ રેલ્વે લોદાથી માર્મ ગોવા સુધી જાય છે પર્વત-સહ્યાદ્રિ એ ઉત્તર દક્ષિણ આવેલો છે તેથી દક્ષિણ વિભાગના પ્રં પશ્ચિમ એમ બે ભાગ થાય છે નદીઓ-બીમા, કૃષ્ણા, ઘટપ્રભા, મહાપ્રભા, તુંગભદ્રા, શિગવતી બંદરો-અક્ષીયાગ, રત્નાગિરિ, માલવણ, વેંગુર્લા, ડારવાર, અગ્રલ, કુમટા ને હોનાવર ધોધ-ઘટપ્રભાનો ને જોગસાપાનો ઉના પાણીના ઝરા-દાપોલી, ખેડ, સગમેશ્વર ને રાગપુર એ રત્નાગિરિ જિલ્લામાં છે જંગલો-કોલાયા, રત્નાગિરિ ને બેલગામ જિલ્લાનું. વસ્તી-૫૦૩૧૦૦૦ માણસની છે ભાષા-મરાઠીને ડાનડી પેદાશ-ડાગર, નાળિયેર, સાપારી, કડોળ, જીવર, બાજરી, ધઉ, કપાસ, તેલીમીઆ, અલચી હુન્નર-કાથાના દોરડા વણવાનો, સાદડી સુથવાનો, કાચની બગડી બનાવવાનો, દેશી કાપડ વણવાનો તથા તેલ કાઢવાનો ખનીજ-સોનું, રૂપું, લોહ, તાંબું. નિકાસ-ચોખા, રૂ, સાગ, નાળિયેર, કોપરેલ, મીઠું, સુખડ

હવા ખાવાનાં ઠેકાણાં-માથેગન જાત્રાનાં ઠેકાણાં-
ગોકર્ણ

અ ૧૨૧] દક્ષિણ વિભાગના મુખ્ય ગહેંગે પ્રખ્યાતી સાથે ક્રમો

૧ ૧૦૧] વિજયપુર-મુઝવમાનની ગજધાનીનું સોંદર હતું રોઝે જોવા
લાયક છે આ ગેજનો ધુમટ પગીપર મોટામા મોટો છે
તાલીકોટ-અનિદાસિક શહેર છે અહિંયા દક્ષિણના
મુસલમાન પાદશાહે વિજયનગરના હિંદુ ગજને હરાવ્યા
હતા એલગામ-એનું નામ વેળુગ્રામ છે કારણ કે અહીં
વેળુ=વાસ બહુ થાય છે દક્ષિણ વિભાગની ગજધાનીનું શહેર
છે તેથી એમા કમિશનર રહે છે એમા લશ્કરની ડાવણી
છે ગોકાક-રમકડા વખણાય છે અહીંથી ઘટપ્રભાનો
જોવા જવાય છે અથણી-અહીંથી ધાવળા ને મુરોખા
બહારગામ જાય છે અને ડાગર નાગિએર ને માછલા આવે છે
ધારવાડ એ ગહેંગનો કિલ્લો ધાર રાવે બધાવ્યો હતો
હના વેપારનું મથક છે હુબળી-મુતરાઉ ને રેશમી કાપડ,
તાખાના વાસણ, અનાજ અને મીઠાના વેપારનું મથક છે
કારવાર હલાકામા ત્રીજા નબરનું બદર છે હોનાવર-
એ બદર છે અહીંથી ગેરસખાનો ધોધ જોવા જવાય છે
ગોકર્ણ-જાત્રાનું ઠેકાણું છે શિવે રામને જે બાણ આપ્યું
હતું તે આ દહેરામા છે રત્નાગિરિ-બદર છે માલવણ-
એ બદર છે આ બદરમાના એક ખેટપર સિંહદુર્ગ નામનો
એક મોટો કિલ્લો હતો, તેમા દરીઆમા લૂટ કરનારા (ચાચીઆ)
રહેતા હતા. વેંગુર્લા-બદર છે અહીં કાળુ બહુ થાય છે.

બેલગામનો બધો માલ આ બંનેથી બહારગામ જાય છે
અહીંયાગ-અહીં મુસલમાને ધણા કુવા બધાથી આપેલા
તે પગથી એ નામ પડ્યું એ મદર છે ઉરણુ-અહીં
દાર ગાળવાની ભટ્ટીઓ છે મહુડ-માદ લોકોની જોવા
લાયક ગુફા અહીંથી થોડે દૂર છે માથિરાન-સહ્યાદ્રિમા
હવા ખાવાનું યથા છે નેરંગ રટગનથી રેલવે રસ્તે જવાય
છે ચેઉલ-એનું નામ ચપાવની અને રેનતી ક્ષેત્ર છે.
અહીંના એવલી પાન ગુજરાતમાં આવે છે અહીં રેશમી
કાપડ બને છે કોલ્હાપુર ગિવાળના વશની શાખાનું રાજ્ય
છે પોલિટિકલ એજન્ટ અહીં રહે છે મીરજ-એમાં
સારંગી ને તબુગ સારા બને છે શીરહદી-સાગલી
સરથાનનું ગામ ધારવાડ જિલ્લામાં તુગલકાને કાંઈ છે
સાવનુર-મુસલમાની સરથાન ધારવાડ જિલ્લામાં છે
એના પોલિટિકલ એજન્ટ ધારવાડના કલેક્ટર છે
સાંવતવાડી-ફોડ સાવતે આ શહેર વસાવ્યું હતું એને
વાડી પણ કહે છે જંજીરા-જાકગ્યાદના સીધીનું રાજ્ય
છે જંજીરા (ટાપુ) પગથી જંજીરા નામ પડ્યું છે
એમાં સીધીની વસ્તી છે ગોવા (પાંજિમ)-પોર્ટુગીઝની
રાજધાનીનું શહેર તથા બંદર છે પોર્ટુગીઝનો ગવર્નર
જનરલ અહીં રહે છે

સ ૧૨૨] કયા વિભાગમાં એલમી, સોપારી, મરી, કાળુ, ને કોકમ
થાય છે જ ૧૨૨] દક્ષિણ વિભાગમાં

સ ૧૨૩] દક્ષિણ વિભાગમાં કયો પાક વધારે થાય છે જ ૧૨૩] ઝમર.

- સ. ૧૦૧] અવતના પત્થર ક્યારથી નીકળે છે ? જ. બેલગામ જિલ્લામાંથી
 સ. ૧૦૫] કામતી ખનીજો ક્યા જિલ્લામાંથી નીકળે છે ? જ. ધારવાડ
 સ. ૧૦૬] સાગથી સરથાનનું મગગવેદા, અને શીરહટ્ટી ક્યા છે ?
 જ. ૧૦૬] મગગવેદા ગોલાપુરની દક્ષિણ અને શીરહટ્ટી ધારવાડ
 જિલ્લામાં છે
 સ. ૧૦૭] રાવાળના વરાળોનું રાજ્ય હાલમાં ક્યા છે ?
 જ. ૧૦૭] બાલપુરમાં

પરચુરણ પ્રશ્નોત્તર.

- સ. ૧૦૮] મ્યા મ્યા જિલ્લાના કલેક્ટરે પોલિટિકલ એજન્ટ છે ને તેમના
 તાગામાં ક્યા ક્યા રાજ્યો છે ? જ. ૧૦૮]

જિલ્લાના કલેક્ટર	{ પોલિટિકલ એજન્ટ	જિલ્લાના કલેક્ટર	{ પોલિટિકલ એજન્ટ
સુરત	મગ એજન્સિ	સત્રાગ	આંધ્ર ને ફલટણ
ખેડા	ખભાત સંસ્થાન	શોલાપુર	અક્કલકોટ સંસ્થાન
પચમલાલ	રેવાકાઠા એજન્સિ	વિગપુર	જત ને ડહાણપુર
ઘાણા	જવાગ સંસ્થા	ધારવાડ	સાવનુર સંસ્થાન
સકર	ખેરપુર સંસ્થાન	કોલાખા	જશરા
પશ્ચિમ ખાનદેશ	મહેવાસીપરગણા	કોટહાપુરના પોલિટિકલ	
નાશિક	સુરગણાનો મુલક	એજન્ટ-દક્ષિણ મરાઠા જાગીરના	
પુના	બોર સંસ્થાન	પોલિટિકલ એજન્ટ છે.	

સ ૧૨૯] ખાસ પોલિટિકલ એજન્ટો કયા કયા છે ?

જ ૧૨૯] પાલજીપુર એજન્સિ, મહીકાલ એજન્સિ, ઝાલાવાડ પ્રાંત,
ગોહિલવાડ પ્રાંત, મોરહ પ્રાંત, હાલાગ પ્રાંત, હરહ પ્રાંત,
અને કોન્હાપુર સમ્યાનમા

સાવંતવાડીમા પોલિટિકલ મુપરિન્ટેન્ડન્ટ છે

સ ૧૩૦] મિધ વિભાગના કયા જિલ્લામા ડેપુટી કમિસનર છે ?

જ ૧૩૦] મિધનો ઉપલો સર્લ્ફનો મુલક, અને થરપારકર જિલ્લો

મ ૧૩૧] સાવતવાડીને વાડી શા કારણથી કહેતા હશે ?

જ ૧૩૧] એમા વાડીના જેવા ફળો જેવા કે નાગિએર માપારી,
પેરી, ટેળા, લીચુ, કાજુ, કણસ, અને કાકમ થાય છે માટે.

સ ૧૩૨] ખીલુ, ઉચ્ચ પ્રદેશ, ઘાટ, એજન્સિ, જડવાન, આર,
ગોધી, ટનલની વ્યાખ્યા આપો

જ ૧૩૨] ખીલુ-એ પહાડ વચ્ચની નિચાળ જગા ઉચ્ચ પ્રદેશ-
પહાડો પર આવેલો પ્રદેશ ઘાટ-પર્યનમાથી જના આવવાનો
ગતો એજન્સિ-નાના દેશી રાજ્યનો જયો જ કશન-જ્યાં
આગગાડીના ગતો મળે છે તે જગા આર-વહાણો
સહીસવામન રહી શકે એવો પાર્શ્વના ભાગ ગોધી-
આગગાટમાથી માલ ચઢાવવા ઉતાવળ માટે આગમા જે
આધકામ કહેવુ તે ટનલ -પહાડ ૬ જમીનની અદર
થઈને જવાય તેવો કુદીને બનાવેલો ગતો

સ ૧૩૩] ખાલસા એટલે શું ?

જ ૧૩૩] અગ્રેજ સરકારની સર્વેય માલકીનો મુલક

સ ૧૩૪] દેશની આબાદીનો આધાર શાના ઉપર રહેલો છે ?

૫૪] આથા વોગળનો " મુખગણિત શિલક ' ચાગ આના

- જ ૧૨૧] ખેતી, ખેતીજ, લન્ન ને વેપાર
 સ ૧૩૫] અગ્રેજ અરકારનુ પોતાનુ ગજ મુખા દલાકામા કયા કયા છે
 જ ૧૩૫] અધા જિલ્લાઓમા, અને મુખા ખેટમા
 સ ૧૧૬] જિલ્લાઓ અને મુખા ખેટ સિવાય દલાકાની અલગ
 ગનત સાંભળતી સત્તા કયા કયા છે ?
 જ ૧૨] અગળગાનમા એકત, પેગિમ ને માંદાટા
 સ ૧૩૭] દલાકામા મીઠુ કયા કયા પડવવામા આવે છે
 જ ૧૩૭] ડાહિઆરામા દરીયાણા ભારતગર તામાના ગામે, આગરા
 ધાગરણા વસતી ભારત, માટુગા તથા દલાકામા જિલ્લામા
 સ ૧૨૮] ચગત, કાનમ ગાગ, ભાવ, મેવાસ, કાટ અને
 નળકાટી કયા આવ્યા
 જ ૧૨૮] ચરેતર-ખેડા જિલ્લાનો મધ્યભાગ કાનમ-લગ્ય જિલ્લાનો
 પ્રમભાગ આરો-લગ્ય જિલ્લાનો પશ્ચિમ ભાગ ભાલ-
 ધાગરા તથા ધધુકા તાલુકાનો અને ડાહિઆવાડનો ડટલોડ
 ભાગ મેવાસ-મટી નદીની આસપાસનો મુલક કાટ-
 મટી અને નર્મદા વચ્ચેનો મુલક નળકાટી-નળ
 સગેવરની આસપાસનો ભાગ
 સ ૧૨૯] મુખા દલાકાની છેડ ઉત્તરમા તથા છેડ દક્ષિણમા કયા
 વિભાગ આવ્યા
 જ ૧૩૯] ઉત્તરમા સિંધ વિભાગ. દક્ષિણમા દક્ષિણ વિભાગ.
 સ ૧૪૦] કયા વિભાગમા મુસલમાનની વગતી વધારે છે ?
 જ ૧૪૦] સિંધ વિભાગમા.
 સ. ૧૪૧] ઉત્તર વિભાગ ને સિંધ વિભાગનો મુકાબલો કરો.

જ ૧૪૧] ઉત્તર વિભાગ.

- ૧ ૧ ગણો
- ૨ પશ્ચિમમા અરબી સમુદ્ર
- ૩ વરસાદ વધારે ને તાપ ઓછો
- ૪ હવા ભેજવાળી
- ૫ ઇમારતી લાકડું થાય છે
- ૬ ગુજરાતી ભાષા
- ૭ હિંદુની વરતી વધારે
- ૮ વરતી વચાગે
૯. પૂર્વ ભાગમા કુંગો
- ૧૦ દાળ પશ્ચિમનો
- ૧૧ ધરોપર નળીઆ

સિંધ વિભાગ

- સાડા ત્રણ ગણો
- પશ્ચિમમા હાલા પર્વત
- રસાદ ઓછો ને તાપ વધારે
- હવા ગરમ
- ઇમારતી લાકડું થતું નથી
- સિંધી ને બહુચી ભાષા
- મુસલમાનની વરતી વધારે
- વગતી ઓછી
- પૂર્વ ભાગમા રણ
- દાળ દક્ષિણનો
- ધરો પર ધાખા

સ ૧૪૨] થાણા જિલ્લો ઉત્તર વિભાગના બીજા જિલ્લાઓથી કમ કમ બાબતમા જુદો પડે છે.

જ ૧૪૨] (૧) ગુજરાતમા ગુજરાતી ભાષા બોલાય છે ત્યારે થાણામા મરાઠી ભાષા બોલાય છે (૨) ગુજરાતના આદિવાસીઓ ઔદિચ્ય કહેવાય છે, ત્યારે થાણાના આદિવાસીઓ ચિત્તપાવન (કોકણીય) કહેવાય છે (૩) ગુજરાતના જિલ્લાઓ કરતા થાણા જિલ્લામા ડાંગરનો પાક વધુ થાય છે. અને વરસાદ વધુ પડે છે

સ. ૧૪૩] ગુજરાતના કયા કયા જંકશનોથી કયા કયા જવાય છે ?

જ. ૧૪૩] ૧. બીલીમોરાથી કાલાઅંબા. ૨ મુસ્તથી અમલનેર
૩ કોસબાથી અખવાવ ૪. અંકલેશ્વરથી નાહિદ.
૫ ભરૂચથી જામનગર. ૬. મીઆગામથી ડામોઈ.

- ૭ હોમી છોટાઉદેપુર ૮ હોમી ચાદોદ
- ૯ વિશ્વામિત્રીથી જુસર ૧૦ વિશ્વામિત્રીથી હોમી.
- ૧૧ વડોદરાથી ગોધરા ૧૨, ગોધરાથી જુલાવાડ.
- ૧૩ ગોધરાથી દાંડોદ ૧૪ આણંદથી પેટલાદ ૧૫.
- પેટલાદથી ખલાત ૧૬ આણંદથી ગોધરા ૧૭
- આણંદથી નડિઆદ ૧૮ નડિઆદથી કપડવજ ૧૯
- નડિઆદથી અમદાવાદ ૨૦ અમદાવાદથી ધોળકા
- ૨૧ અમદાવાદથી ખેડબ્રહ્મા ૨૨ અમદાવાદથી મહેસાણા
- ૨૩ મહેસાણાથી ખેગળ ૨૪ મહેસાણાથી પાટણ
- ૨૫ મહેસાણાથી પાલણપુર ૨૬ પાલણપુરથી હીસા
- ૨૭ પાલણપુરથી આણંદ ૨૮ અમદાવાદથી વીરમગામ.
- ૨૯ વીરમગામથી ખાગધોડા ૩૦ વીરમગામથી વઢવાણ
- ૩૧ વઢવાણથી દાગધા ૩૨ વઢવાણથી ધોળા.
- ૩૩ ધોળાથી ભાવનગર ૩૪ ધોળાથી જેતલસર
- ૩૫ જેતલસરથી વેરાવળ ૩૬ જેતલસરથી પોરબંદર.
- ૩૭ જેતલસરથી રાજકોટ ૩૮ રાજકોટથી જામનગર
- ૩૯ રાજકોટથી વાકાનેર ૪૦ વાકાનેરથી મોરબી
- ૪૧ વાકાનેરથી વઢવાણ

હિંદુસ્તાનની સામાન્ય ભૂગોળની

પ્રશ્નોત્તરમાળા ચાર આના.

કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ શાહપોર-સુરત.

❀ પરીક્ષામાં આવેલા પ્રશ્નો ❀

- સ. ૧] ભૂશિર, અખાત, નદીનું મૂળ, ડેલ્ટા, ખીણ, ટનલ, ધાટ,
બદર અને એટ એટલે શું તે સમજાવો
- સ. ૨] તમે જે જિલ્લામાં રહેતા હો, તે જિલ્લાની સીમા, તાલુકા
મુખ્ય નદી તથા તેના પરના મોટા ગામ લખો
- સ. ૩] ગુજરાત પ્રાંતમાં આવેલા ફ્શી ગામના ગણાવો
- સ. ૪] ખેડા જિલ્લાના તાલુકા, ભરૂચ જિલ્લાની નદી અને સુરત
જિલ્લાના હયા ખાવાના ઇંડાણા લખો
- મ. ૫] તમાગ જિલ્લાની ખેતીની તથા ખનીજ પેદાશ અને
નિકાસ લખો
- સ. ૬] નહેર એટલે શું ? તે શા કામમાં આવે છે ? તમારા
ઈલાકામાં ક્યા ક્યા નહેરો આવેલી છે
- સ. ૭] નીચેની જગાઓ શું છે ? ક્યા છે ? અને શા માટે પ્રખ્યાત
છે ? તુળમીચામ, ખલાત, દુબલી, ચંબક, બુજ, ગેરસાપા,
વિજાપુર, ઉમરગઢ, દારડા, શેત્રુજે, સિધુ, ખેલગામ,
અદમપ્તનગર, સલાદ્રિ, ખારધાટ, મહાબળેશ્વર, વસઈ
- સ. ૮] મુખર્ષ ઈલાકાની મુખ્ય નદીઓ લખો તેઓ પ્રાચીની કાળી
કાને મળે છે, અને તે પર મોટા શહેરો હોય તે લખો
- સ. ૯] ગુજરાતના બેઠે દલિણથી શરૂ કરી અનુક્રમે લખો
- સ. ૧૦] નર્મદા, તાપી, ભીમા, સગરવતી ને ગોદાવરી નદી પરના
જાતાના ઠેકાણા લખો
- સ. ૧૧] ઉત્તર વિભાગના જિલ્લા, એજન્સિ તથા સંસ્થાન તેના
મુખ્ય શહેરો સહીત લખો.

મ ૧૨] મુગ્ધ બિલાડાના ડના વેપારના ને લમ્કુની છાવણીના
મથક ગળાવો

મ ૧૩] માડની, દેરાબાદ, રત્નાગિરિ, પીપળનેર મેથેગન, ગોકર્ણુ,
દેરાલાલી, વડાદગ, ગજકાટ, સામનાથપાટણ, વડનાસ, ભાડમુત,
આશુ, કપડનજ, ખડકી, દેવલાલી, સાગલી, પદરપુર,
શિગવતી, ચાંદવડ, મહી એ ચુ છે ? ધ્યા છે / ને શાને
માટે પ્રખ્યાત છે ?

સ ૧૪] મુગ્ધ બિલાડાના રાજકીય ભાગ, અરિદગી તથા ગજધાની લખો

સ ૧૫] કુદરતી ભાગો રા ઉપરથી ૫૮ છે / મુગ્ધ બિલાડાના
કુદરતી ભાગ ગળાવો

સ ૧૬] બગાળાના અખાતને મગનારી તથા ડરથી પશ્ચિમમા
વહેનારી નદીઓ લખો

સ ૧૭] ડાગર, તમાકુ, મીઠું, મઢાઈ, નાગિએર મહુડા, વડ તથા
કપાસ મુગ્ધ બિલાડામા કયા કયા થાય છ

સ ૧૮] મુગ્ધ બિલાડામાથી દેખાવગ જતી તથા પગદેરાથી આવતી
પાંચ પાંચ મુખ્ય વેપારની જાણ લખો

સ ૧૯] એક વહાણુ કરાચીથી કિનારે કિનારે દારવાગ જાય છે, તો
રસ્તામા જે જે બદરો, નદીના મુખો તથા બેટ આવે તે
અનુક્રમે લખો

સ ૨૦] બિલાડામા વસ્તી વધારે છે છતાં મોટા શહેરો થોડા હોવાનું
કારણ શું ?

સ ૨૧] કાઠિઆવાડની તથા કોકણની નદીઓ નાની કેમ છે તે
સમજાવો.

સ ૨૨] મુખઈ ઇલાકામા એવો કયો વિભાગ છે કે ત્યા ખેતી ખીલકુલ થતી નથી ?

સ ૨૩] દેશની આબાદીનો આધાર કઈ કઈ બાબત પર છે ?

સ ૨૪] ખાલસા મુલક એટલે શું ? સમ્થાન એટલે શું ?

સ ૨૫] નીચની જગાઓ નક્શામા બતાવો ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે તે કહો અહમદનગર, ચેકિલ, વસઈ, ખુસાવળ, કપડવંજ, ગોવા, વલમાડ, ગિરાવતી, મેવાન, ડીસા, ગોધરા, મહાબળેશ્વર, વાઘરા ગદડા, હોનાવર, દીવ, ભાવનગર, ઇડર, નુગત, નદગ્યાર, પાલિતાણા, રાજકોટ, જેકેઆબાદ, એડન, ખેલગામ, પુના, શેલાપુર, જુનાગઢ, ચાપાનેર, નાશક, બનાસ, સાદી, પેગિમ, કેપરામાસ, વેગુર્લા, ઉરણ, લાનોલી, ગોરુણ, દુબળી, માઝાદા, થળવાટ, ઇમતપુરી, મનમાડ, ધોર, લાટા

સ ૨૬] સિંધ કરતા ગુજરાતમા નદીઓ વધારે છે તેના કારણ સમજાવો

સ ૨૭] કચ્છીથી આગગાડીમા મુખઈ જતા કયા કયા મોટા સ્ટેશનો આવશે ?

સ ૨૮] ઇલાકાનો રાજવહીવટ સમજાવો

સ ૨૯] કયા કયા જિલ્લાના કલેક્ટરો પોલિટિકલ એજન્ટ છે ?

સ ૩૦] ઇલાકામા આવેલા મુસલમાની રાજ્ય તથા જત્રાના ઠેકાણા લખો

સ ૩૧] મુખઈ ઇલાકામા ખાસ જોવા લાયક જગાઓ ગણાવો

સ ૩૨] મુખઈ ઇલાકાના નક્શાના ખોખામા નીચેની જગાઓ પૂરો નવસારી, ખંભાત, ધંધુકા, વઢવાણ, વીરમગામ, સુરત,

બનકરાપાદ, ખડા, જળગામ, અવલ્લી, બેલગામ, પુના,
કુગચી, અમદાવાદ, માઠ (ગસમુગરી), વડોદરા, ભુજ,
માડવી, રત્નાગિરિ, કારસાર, ગજનગર, પાલણપુર, વસઈ,
મિદ્દપુર, દેવ્રાપાદ, કાલ્દાપુર, રવમાડ, કાંચાલુ, ઇગિતપુરી,
મનમાડ, લોના, ગોવા, પાનગે, આગધોડ, બલુધાન,
દાહોદ, લનુડા, દેવ્રાપાદ, નાગડ, નસાનગર, મેઝગન, ડાકોર

સ ૩૩] કાદિઆવાડના પ્રાનોના નામ, અધિકારી તથા તેના મુદામ
અન ટ્રેડ પ્રાનોમા આવેના મુખ્ય ગન્ય લખો

સ ૩૪] મુ મધ્યા કુગચી કય કય માગ જઈ નકાય ?

સ ૩૫] મુજગનમા આવેના રેલ્વેના જંગલ લખો

સ ૩૬] ઈલાકામા વધારેમા વધારે તાપ તથા વરસાદ દ્યા પડે છ ?

સ ૩૭] કાકલુમા વધારે વરસાદ પડવાનું અને સત્તાદિની પર્વમા
આજ્ઞા પડવાનું કાંણુ સમજવો

સ ૩૮] મુજઈ ઈલાકામા મોટામા મોટો પત્ત, નદી, દેશીરાજ્ય,
રાજાગ, બેટ શહેર ને બદર લખો

મ ૩૯] મ ય વિલાગ તથા દલિલુ વિલાગના દેશી ગન્યો લખો.

સ ૪૦] થાળા ને કાલાયા જિલા કઈ કઈ વાતે મળતા છે ?

મ ૪૧] મિધમા ડબ્બુટો કમિશનરે કુટલા છે ને તેમના તાઆમા
કયા કયા જિલા છે ? તમાગ ઇલાકામા નોન ગેગુલેરાન
પ્રાત દ્યો છે ?

સ ૪૨] નીચના રથજો નડશામા બતાવો તથા નામ પડવાના કારણ
લખો ભુજ, જુનાગઢ, ભરૂચ, બેલગામ, કાદિઆવાડ, સિધ,
જોડાકાપાદ, મેમદાવાદ, અમદાવાદ, અમનચર, અલીપાગ,

સનાગ મુરત, ભાડબુત, બલુધાન, સિદ્ધપુર, જજરા,
નાનક, દીવ.

સ ૪૩] સિધ વિભાગના જિલ્લા, ઉત્તર વિભાગની નદો, મધ્ય
વિભાગના ફેરીરાજ્યો અને દક્ષિણ વિભાગના બદરો લખો

સ ૪૪] આ મુખઈ ઈલાકાની ભતળ રચના અને હવાની લોકો પર
શુ અસર થયેલી છે ? આ પાકપર શુ અસર થયેલી છે ?

સ ૪૫] સિધુ, નર્મદા, તાપી, મહી અને ગોદાવરી નદીની લખાઈ
સ્કંદથી ભરીને કહો

સ ૪૬] સિધુ નદી વિષે શુ જાણવા જેવી વાત છે ?

સ ૪૭] મુખઈ ઈલાકામાં કાપડની મીલો કયા કયા શહેરોમાં છે ?

સ ૪૮] કયા વિભાગમાંથી કામતી ધાતુઓ નીકળે છે ?

સ ૪૯] તમારા વિભાગમાં કયા કયા જિલ્લા આવ્યા ? અને તેઓ
તમારા જિલ્લાથી કઈ દિશામાં છે ?

સ ૫૦] ડરાચી, જેકાબાબાદ, પુના, બેલગામ, ધુળીઆ, વડાદગ,
કોટલાપુર, અહમદનગર, રાજકોટ, અમદાવાદ, શોલાપુર,
બાર્સી, ગોધરા, રતનાગિરિ, મુખઈ, ભુસાવળ, મહાપ્રજેશ્વર,
હુમ્મલી એ સુરતથી કઈ દિશામાં છે ?

સ ૫૧] સુરત કળા અમદાવાદમાં તાપ વધારે પડવાનું કારણ શુ ?

સ ૫૨] દક્ષિણ વિભાગમાં તથા સિધ વિભાગમાં મુસલમાની ગણ્ય
કયું છે ?

સ ૫૩] ડીસા ને રાધનપુર એ એમાં કયું શહેર ઉંચી જગાપર છે ?
અને તે તમે શા આધારે કહો છો

સ. ૫૪] મુખઈ ઈલાકામાં મુખ્ય અધિકારીઓ કયા કયા છે ? તમારા
પ્રાંતમાં મુખ્ય અમલદારો તથા તેમના કામ લખો.

૬૨] મુઝઇ ઇલાકાની ભૂગોળની પ્રતોત્તમ્ભાળી સાગમ્ભા આના

સ ૫૫] મુઝઇ ઇલાકાના કયા નહેમ્ભા વન્તી સૌથી વધારે છે ?
અને એ ઉપરથી નમે ચુ અનુમાન કરે છે

સ ૫૬] ડાંગના લોકોનો મુખ્ય ધંધો શું છે ?

સ ૫૭] કયા વિભાગ દરીઆ પાસ નથી ?

સ ૫૮] નીચેની જગ્યાઓ શા માટે પ્રખ્યાત છે તે કહેા પુના,
વડાદગ, રાધનપુર, વડનાલ, દુબલી, ધુળીઆ, કરગી,
દારકા, ખેલગામ, પદરપુર, આગુદ, કડયાલુ, ધારવાડ

સ ૫૯] નદી અને અખાત નડશામાં કયાથી ખતાવવાનું નર કર્યો ?

સ ૬૦] મહામળેશ્વર જનુ હોય તો કયે ઝેગન ઉત્તનુ ? માથેગન
જનુ હોય તો કયા ઝેસને ઉત્તનુ ?

સ ૬૧] મુઝઇ સરકાર કોને કહે છે ? તમાગ જિલ્લા કલેક્ટરનું
નામ શું ?

સ ૬૨] ઉત્તર વિભાગ ને ગુજરાત પ્રાનતો નક્ષત્ર લખો

સ. ૬૩] સિધના કયા ભાગની હવા રેગિટ છે ?

સ. ૬૪] ઉત્તર વિભાગના કયા ભાગની હવા ગેગિટ છે ?

સ ૬૫] ઉત્તર વિભાગના જિલ્લાઓથી ચાલુ જિલ્લો દરે દરે
ખાખતમાં જુદો પડે છે ?

સ ૬૬] સિધમાં વગ્સાદ ઓછો પડે છ છતા પાક સારો થવાના
કારણ લખો

સ ૬૭] કચકોટ, પાટલુ, અમદાવાદ, ચાપાનેર, ધોળડા, પાનાગદ,
જુનાગદ વીરમગામ, ધંધુકા, ખર્ડા, સોમનાથ પાટલુ, દારકા,
સિદ્ધપુર, મલાવ એ ઇતિહાસમાં શાને માટે પ્રખ્યાત છે ?

સ ૬૮] જ દરીઆ કિનારે આવેલા જિલ્લા ગણાવો જ દરીઆ કિનારે શાનો પાક વધારે થાય ?

સ ૬૯] મુખઈ ઇલાકામાં આવેલા સ્વતંત્ર રાજ્ય લખો

સ ૭૦] સાપની વગ્ની કયા કયા જિલ્લામાં વધારે છે ?

સ ૭૧] ઉત્તર વિભાગનો અને સિંધ વિભાગનો મુકાબલો કરો

સ ૭૨] કયા કયા જિલ્લાના કલેક્ટરો પોલિટિકલ એજન્ટ નથી ?

સ ૭૩] મુખઈ ઇલાકામાં આવેલા દેશી રાજ્યો વિભાગવાર લખો

સ. ૭૪] કઈ કઈ એજન્સિઓમાં ખાસ પોલિટિકલ એજન્ટો છે ?

સ ૭૫] મુખઈ ઇલાકાની છેક ઉત્તરમાં કયું ગહૈર છે તે તેને ચિત્રે જાણના લાયક થુ છે ?

સ ૭૬] ઇલાકામાંની ચમત્કારી જગાઓ લખો

સ ૭૭] નર્મદા કિનારે ગાયકવાડી રાજ્યમાં કયું જાત્રાનું ઠેકાણું છે ?

સ ૭૮] ગાયકવાડી રાજ્યના જાત્રાના ઠેકાણા લખો

સ ૭૯] મેગેનીઝ, મોનુ, આરસ, અકીક, પથરા, મીઠું મુખઈ ઇલાકામાં કયા કયા નીકળે છે ?

સ ૮૦] ઉત્તર વિભાગમાં ઘાડી વગ્તીવાળો કયો જિલ્લો છે ?

સ ૮૧] મુખઈથી સુરત, અમદાવાદ, કરાચી, બુસાવળ, ગજપટ, જોકાઆવાદ, પુના, શોલાપુર, ધારવાડ, અહમદનગર, કંઈ દિશામાં છે તે કેટલા માઈલ દૂર છે તે આશરે કહો અને સ્કેલથી ભરીને ખાતરી કરી આપો

સ ૮૨] મુખઈ ઇલાકાની છેક ઉત્તરમાં તથા દક્ષિણમાં કયા જિલ્લા છે ?

સ ૮૩] નીચની જગ્યાઓ ક્યા છે ? શું છે ? શાને માટે પ્રખ્યાત છે તે કહે છે અને નડરામા બતાવે અમદાવાદ, અહમદનગર, અથલ્લી, અલીબાગ, અમલનગર, અકોલ, અલેખર, અગિન્ટા, આણ, આરા-નર, ઈગતપુરી, ઉદવાડા, ઉમરકાટ, કચ્છ, કપાણ, કલાદગી, કરાચી, કપડવજ, દાદિઆવાડ, કાગવાર, કુમર, કોકણ, કોલાઆ, કોરહાપુર, કૃષ્ણા, ખડકી, ખેડા, ખંડપુર, ગીરનાર, ગીર, ગેસપા, ગોકાક, ગોકર્ણ, ગોદાવરી, ગોવા, ગોડળ, વટપ્રભા, વાગપુરી, ચાદોદ, છોટાઉદેપુર, જવાર, જમખડી, જળગામ, જળપોષ્ટ જમનગર, જાફરાબાદ, જુનાગઢ, જંગાઆબાદ, ઝાંઝાદ, દડા, ડીમા, ટાટર, તાપી, તાલીકોટ, તુગભડા, થરપારકર થાગવાટ થાણા, દમણ, દાહોદ, દાપોલી, દીવ દેવલાલી, દ્વારકા, ધનમપુર ધારવાડ, ધુળીઆ, ધાળેરા, ધાળકા, ધોડ, નરસારી, નડિઆદ, નરાનગર, નર્મદા, નવીખદર, નદરઆર, નાદોદ પશ્ચિમધાટ, પાટણ, પાણલુપુર, પાવાગઢ, પાલિતાણા, પેગ્ગદર, પદર-પુર, પ્રભાસપાટણ બનાસ, બહુધાન, બાલાચડી, બાર્સી, બેલગામ, બારવાટ, બારીચી, ભરચ, ભાદર, ભાવનગર, ભીમા, બુસાવળ, ભુજ, મદાબજેશ્વર, મનવાડ મળી, માલવણ, મેથેરાન, મેમદાવાદ, માડવી, મુખ્ત, મોરબી, મ્તનાગિરિ, રાજકોટ, રાધનપુર, રાગપુર, લોણાપુર, લોદા લુણાવાડ વસઈ, વલસાડ, વડતાલ, વડોદરા, વેરાવળ, વિગ્નપુર વીરમગામ, વેગુલા, વાદરા, શાહખદર, શિઝારપુર, શિરાવતી, શુક્લતીર્થ, શેત્રુંજી, શેલાપુર, સતારા, સરગવતી, સગમેશ્વર, સકકર, સહ્યાદ્રિ, સાવનુર, સાતપુડા, સાબરમતી, સાષ્ટી, સિન્નર, સિદ્ધપુર, સુરત, સિંધ, સિંધુ, મોમનાથપાટણ, હાલા, હુબલી, હૈદરાબાદ, હોનાવર

“ ડિક્ટેશન શિક્ષક ”

ત્રિવેદિ વાચનમાળા પુસ્તક ૧ લાનો ચાર આના.

બાળપાથીના ૦-૨-૦ | ત્રીજી ચોપડીના ૦-૩-૦

પહેલી ચોપડીના ૦-૨-૬ | ચોથી ચોપડીના ૦-૪-૦

બીજી ચોપડીના ૦-૩-૦ | પાંચમી ચોપડીના ૦-૪-૦

કન્યા વાચનમાળા પુસ્તક ૧લાનો ત્રણ આના

બીજા ધોરણ માટે ~~અનુભવ~~ અનુભવ સિદ્ધ

“અંગગણિતનાં મનોચત્ન” પાંચ આના

હિંદુસ્તાનની ભૂગોળની } ૪ આના.
ગુજરાતની સાં ભૂગોળની } ૩ આના.

અનુભવ

“સુઅંગણિત શિક્ષક” દરેક ધોરણનો છુટો મળશે

સુરત શહેરનો } ૩ આના.

ચોર્યાસી તાલુકાનો } “ભૂગોળ શિક્ષક” } ૨ આના

સુરત જિલ્લાનો } ૩ આના

મેસર્સ સી. ડી. શાહ એન્ડ કો. કૃત

બાળપાથીથી સાતમી સુધીન, કન્યા વાચનમાળા ત્રણ પુસ્તકોના

તથા ત્રિવેદિ વાચનમાળા સાત પુસ્તકોના અર્થ તૈયાર છે.

ક્યારેલોગના દ્વારમ ત્રણ રૂપીએ સો મળશે.

છગનલાલ મોતીરામ શાહ, શાહધોર-સુરત.

